

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 6. 2012.

Sarajevo, kolovoz 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 30.6.2012.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I.	U V O D	1
-----------	----------------	----------

II.	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	2
------------	---	----------

1. STRUKTURA BANKOVNOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	2
1.3. Kadrovi	5
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	21
2.2. Profitabilnost	30
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	34
2.4. Likvidnost	37
2.5. Devizni rizik	45

III.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	47
-------------	------------------------------	-----------

P R I L O Z I

I. UVOD

Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankovnog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, pad bilančne sume u prvom polugodištu 2012. godine, smanjenje novčanih sredstava i depozita kao i blagi rast kredita, pokazuju da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

Sa 30.6.2012. u F BiH bankovnu dozvolu imalo je 19 banaka od čega su dvije banke bile pod privremenom upravom. U bankovnom sektoru F BiH sa 30.6.2012. bilo je zaposleno 7.330 radnika što je za 0,5% ili 39 radnika manje nego sa 31.12.2011.

Bilančna suma bankovnog sektora sa 30.6.2012. iznosila je 14,9 milijarde KM, što je manje za 2% ili 458 milijuna KM nego na kraju 2011. godine. Nakon pada od 3% ili 456 milijuna KM u prvom kvartalu ove godine, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilančne sume od 1% ili 168 milijuna KM, što je kumulativno rezultiralo nižom stopom pada za šest mjeseci 2012. godine

U prvom polugodištu 2012. godine struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,6% na 70,7% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,4%. Povećanje učešća kredita u aktivi, rezultat je, prije svega, pada novčanih sredstava u aktive i blagog kreditnog rasta, koji je iznosio 1,2 % ili 126 milijuna KM. Krediti su na kraju polugodišta dostigli nivo od 10,54 milijarde KM.

Novčana sredstava su zabilježila značajan pad od 10% ili 450 milijuna KM i na kraju prvog polugodišta iznosila su 3,93 milijarde KM. Ostvareni pad novčanih sredstava prije svega je rezultat odljeva depozita, te manjim dijelom blagog povećanja kredita i povećanja ulaganja u vrijednosne papire.

Iako su depoziti u prvom polugodištu 2012. godine smanjeni za 2,6 % ili 285 milijuna KM, sa iznosom od 10,77 milijarde KM ili 72,3% učešćem u strukturi pasive i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u F BiH. Kreditne obveze, kao drugi najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH, također su zabilježile pad od 5% ili 66 milijuna KM i na kraju prvog polugodišta iznose 1,25 milijarde KM i sa učešćem od 8,4% u strukturi pasive. U posljednje tri godine, zbog utjecaja finansijske i ekonomске krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM).

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su rast od 3,3% ili 175 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznosili su 5,54 milijarde KM.

Kapital je sa 30.6.2012. iznosio 2,15 milijardi KM, što je za 3,4% ili 71 milijun KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg finansijskog rezultata-dobiti. Regulatorni kapital iznosio je 2,1 milijardu KM i ostao je na istoj razini u odnosu na kraj 2011. godine.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30.6.2012. iznosila je 16,9%, što je za 0,2 postotna poena manje nego na kraju 2011. godine, ali je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje

njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvom polugodištu 2012. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 71 milijun KM. Pozitivan finansijski rezultat od 77 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od šest milijuna KM iskazan je kod tri banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKOVNOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.6.2012. u Federaciji BiH bankovnu dozvolu je imalo 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2011. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni slijednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1.7.2008.

Privremenu upravu sa 30.6.2012. imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvoj polovici 2012. godine nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su reorganizirale svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri mijenjali organizacijski oblik, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena bilo je 45, sve kod banaka iz Federacije BiH (44 promjene na teritoriju Federacije BiH i jedna u RS).

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30.6.2012. imale ukupno 602 organizacijska dijela, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 1,6%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (23) ostao je nepromijenjen u odnosu na 31.12.2011.

Sa 30.6.2012. sedam banaka iz Federacije BiH je imalo 52 organizacijska dijela u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 23 organizacijska dijela u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankovnih transakcija u unutarnjem platnom prometu 30.6.2012. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

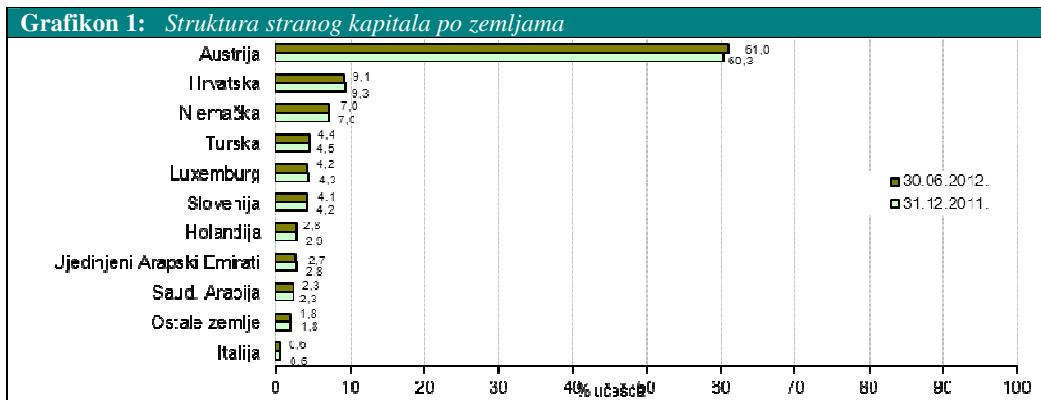
Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30.6.2012., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,3%)

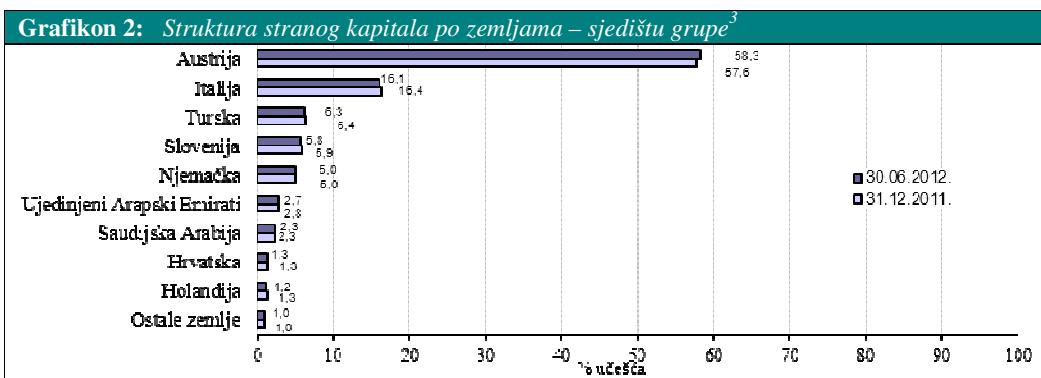
¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30.6.2012. stanje je neznatno promjenjeno u odnosu na kraj 2011. godine, kao rezultat dokapitalizacije jedne banke: učešće stranog kapitala u vlasništvu dioničara iz Austrije povećano je sa 60,3% na 61%, učešće dioničara iz Hrvatske je smanjeno sa 9,3% na 9,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promjenjeno u odnosu na kraj 2011. godine: učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije je povećano sa 57,6% na 58,3%, slijede talijanske banke čije je učešće smanjeno sa 16,4% na 16,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,3%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁴.

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁴ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

-u 000 KM-

Tablica1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS
1	2	3	4	5 (3/2) 6 (4/3)
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%
Privatne banke	1.650.039	97%	2.032.521	98%
UKUPNO	1.696.625	100%	2.083.020	100%
			2.150.834	100%
			123	103

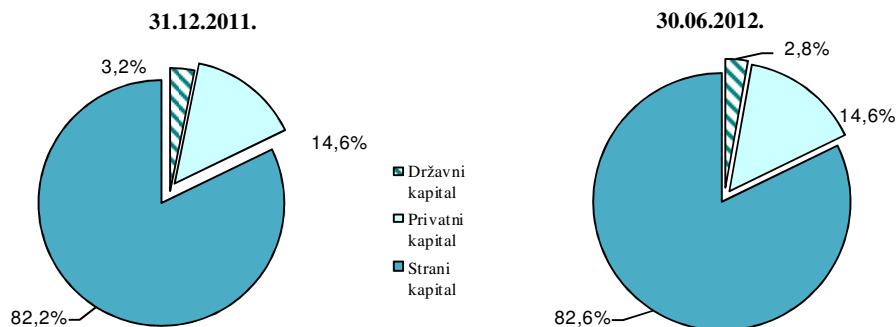
U prvoj polovici 2012. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 71 milijun KM, najviše iz osnove tekućeg finansijskog rezultata-dobiti, te dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Promatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	177.720	14,6	107	102
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	1.002.756	82,6	101	102
UKUPNO	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.213.572	100,0	102	102

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvoj polovici 2012. godine je veći za 20 milijuna KM ili 1,7% u odnosu na kraj 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 4,9 milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za 3,6 milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 21,3 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udjel državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30.6.2012. iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 postotna poena u odnosu na 31.12.2011.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 14,6% je isto kao i 31.12.2011. Nominalno povećanje od 3,6 milijuna KM odnosi se na povećanje po osnovi

prometa s državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovi prometa sa nerezidentima.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 0,4%. Nominalno povećanje od 21,3 milijuna KM odnosi se na povećanje dokapitalizacijom od 20 milijuna KM kod jedne banke, te neznatno po osnovi prometa.

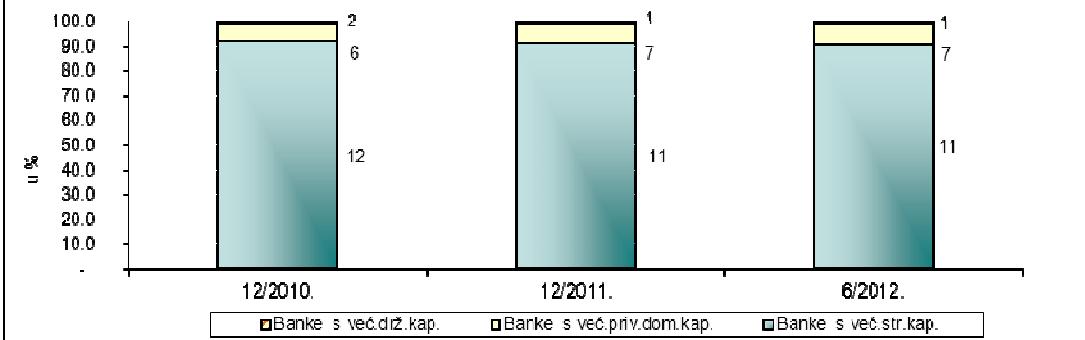
Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30.6.2012. iznosio je visokih 90,7%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,0%, a udjel banaka s većinskim državnim kapitalom 1,3%.

- u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.06.2012.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,4	1,3
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	7	10,0	8,0
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,6	90,7
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

Grafičnik 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30.6.2012. bilo je ukupno zaposleno 7.330 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%. U prvoj polovici 2012. godine broj zaposlenih je smanjen za 1% ili 39.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

B A N K E	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	3/2	4/3	6
1	2	3	4	5	6	
Državne banke	180	2%	177	2%	176	2%
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	7.154	98%
U K U P N O	7.388	100%	7.369	100%	7.330	100%
Broj banaka		19			19	100
						100

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH							INDEKS 4/2 6/4	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna spremna	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.489	47,6%	105	103	
Viša stručna spremna	696	9,4%	706	9,6%	691	9,4%	101	98	
Srednja stručna spremna	3.406	46,1%	3.218	43,7%	3.110	42,4%	94	97	
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	40	0,6%	85	91	
UKUPNO	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.330	100,0%	100	99	

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u prvoj polovici 2012. godine, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 3% ili 88 radnika, a s druge strane, zbog smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 3% ili 108 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.	
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	14.997.277	2.085
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.189.158	2.061

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo dva milijuna KM aktive. Blagi pad pokazatelja kod privatnih banaka je posljedica pada aktive.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.	
	Broj banaka					
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	7		4		4	
1.000 do 2.000	6		9		9	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		19		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 580 tisuća KM do 4,1 milijun KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankovni sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,2 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesечно, s dodatnim prilozima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stawkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji finansijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja račlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁵.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankovnog sektora sa 30.6.2012. iznosila je 14,9 milijardi KM, što je manje za 2% ili 288 milijuna KM nego na kraju 2011. godine. Nakon pada od 3% ili 456 milijuna KM u prvom kvartalu, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilančne sume od 1% ili 168 milijuna KM, što je kumulativno rezultiralo nižom stopom pada za šest mjeseci 2012. godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankovnog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, pad bilančne sume u prvoj polovici 2012. godine pokazuje kako je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja

O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.928.549	26,4	99	90
Vrijednosni papiri ⁶	375.252	2,4	458.465	3,0	532.526	3,6	122	116
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	104.742	0,7	55	131
Krediti	9.981.911	66,2	10.413.416	68,6	10.539.125	70,7	104	101
Ispravka vrijed. ⁷	635.792	4,2	931.151	6,1	983.690	6,6	146	106
Krediti- neto (krediti minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.482.265	62,5	9.555.435	64,1	101	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,6	525.669	3,5	98	97
Ostala aktiva	212.941	1,4	249.663	1,6	254.076	1,7	117	102
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.189.158	100,0	14.900.997	100,0	101	98
P A S I V A:								
OBVEZE								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.050.514	72,8	10.765.586	72,3	98	97
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	3.500	0,0	29	175
Obveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,7	1.253.227	8,4	94	95
Ostale obveze	735.791	4,9	737.280	4,8	727.850	4,9	100	99
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.080.065	13,7	2.150.834	14,4	123	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.189.158	100,0	14.900.997	100,0	101	98

⁵ Državne banke u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.6.2012. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 680 milijuna KM.

⁶ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

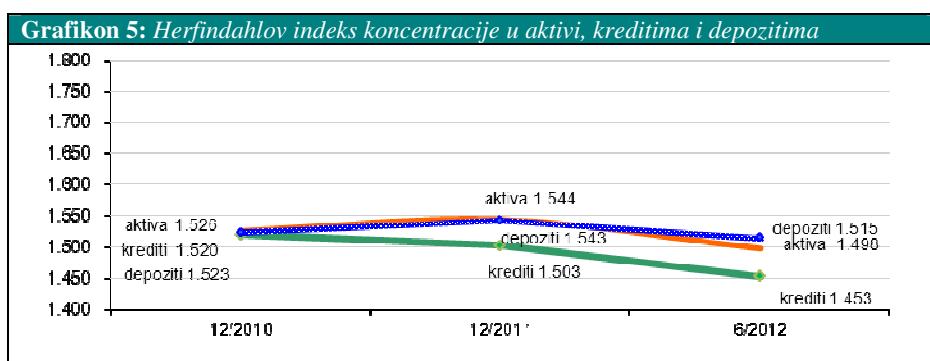
⁷ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.06.2012.			INDEKS
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9(7/5)		
1	2	3	4	5	6	7				
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	200.908	1%	115
Privatne	18	14.908.434	99%	18	14.997.277	99%	18	14.700.089	99%	101
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.189.158	100%	19	14.900.997	100%	98

Kod 10 banaka aktiva je neznatno veća nego na kraju 2011. godine, dok je kod preostalih devet banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 0,4% do 10%, s napomenom da je najveća banka u sustavu imala relativno značajan pad aktive od 6,3% ili 257 milijuna KM.

Pokazatelj koncentracije u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

Na kraju prve polovice 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.498, depozite 1.515 i kredite 1.453 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹. U odnosu na kraj 2011. godine, svi pokazatelji su smanjeni: aktiva za 46, depoziti za 28 i krediti za 50 jedinica.

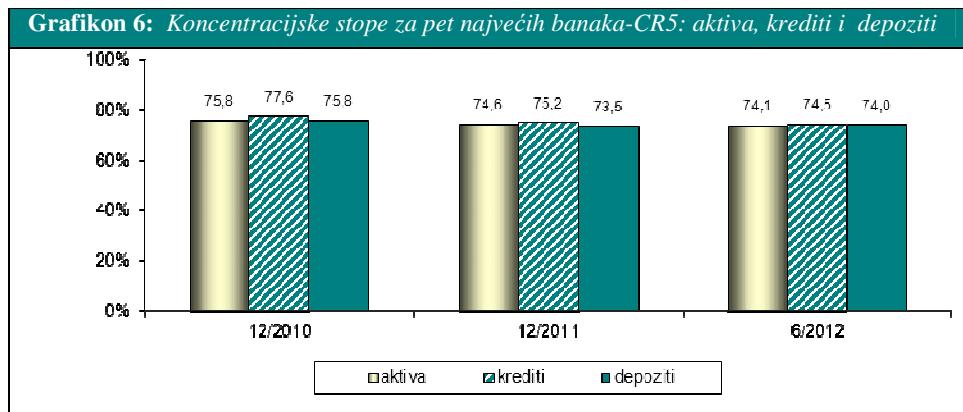
Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišno učešće sa 74,6% na 74,1%, kod kredita sa 75,2% na 74,5%, dok je kod depozita povećan sa 73,5% na 74%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

Bankovni sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Najveće promjene u odnosu na kraj 2011. godine odnose se na učešće četiri najveće banke (I. i II. grupe), te IV. najbrojnije grupe od devet banaka.

Učešće dvije najveće banke u sustavu (I. grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) u prvoj polovici 2012. godine smanjeno je sa 50% na 48,9%, dok je učešće II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) povećano sa 18,6% na 19,2%. Kod III. grupe (tri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) zabilježen je neznatan pad učešća za 0,3 postotna poena, odnosno na 16,5%. Učešće IV. grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka), povećano je sa 13,3% na 14,0%. Posljednja V. grupa (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

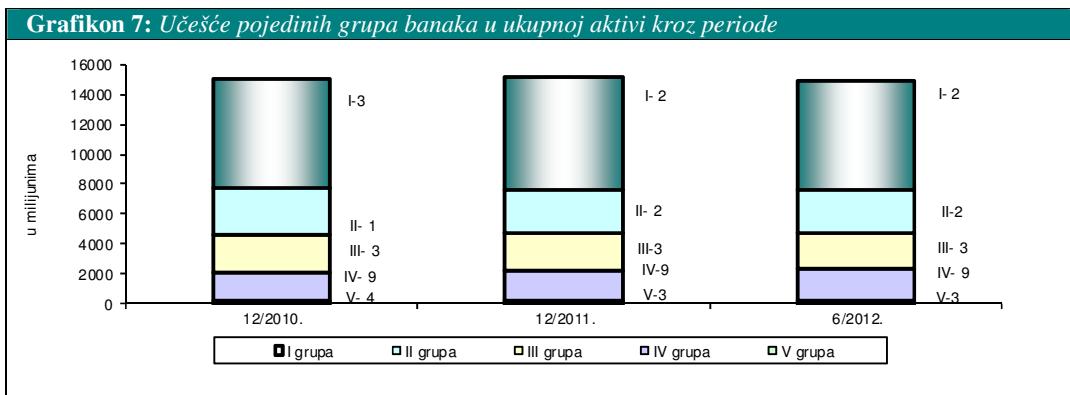
Iako je došlo do manjih promjena u učešću pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visoko tržišno učešće od 68%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.06.2012.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I. Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.596	50,0	2	7.289	48,9	2
II. 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.820	18,6	2	2.858	19,3	2
III. 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,8	3	2.453	16,5	3
IV. 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.105	14,0	9
V. Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	196	1,3	3
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.189	100,0	19	14.901	100,0	19

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

Pad bilančne sume od 2% ili 288 milijuna KM, odnosno na razinu od 14,9 milijardi KM na kraju prve polovice 2012. godine, rezultat je smanjenja depozita za 2,6% ili 285 milijuna KM, te kreditnih obveza za 5% ili 66 milijuna KM. Jedino je ukupni kapital imao rast od 3,4% ili 71 milijun KM.

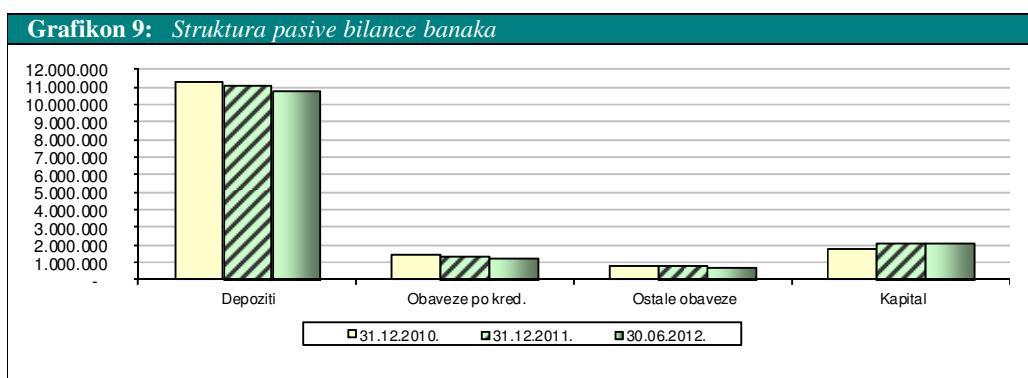
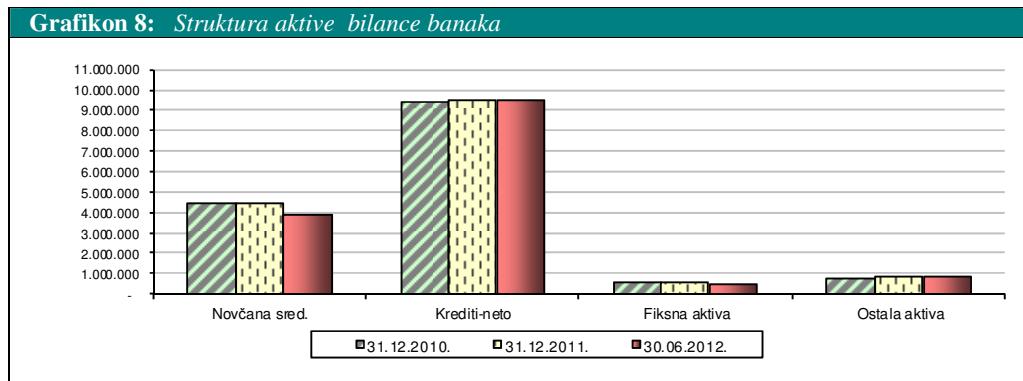
Novčana sredstava, nakon pada od 10,3% ili 450 milijuna KM, na kraju promatranog razdoblja iznosila su 3,93 milijarde KM. Ostvareni pad rezultat je odljeva depozita, te blagog kreditnog rasta od 1,2% ili 126 milijuna KM, tako da su krediti sa 30.6.2012. godine iznosili 10,54 milijarde KM. Na pad novčanih sredstava, manjim dijelom, utjecalo je i povećanje ulaganja u vrijednosne papire od 16,2% ili 74 milijuna KM, koji sa 30.6.2012. iznosi 533 milijuna KM, što je svega učešće od 3,6% u aktivi.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju povećan je sa 300 milijuna KM na 352 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća sa 158 milijuna KM na 180 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 30.6.2012. od 182,4 milijuna KM. Nakon dospijeća u ožujku i svibnju 2012. godine trezorskih zapisa koje je Vlada emitirala u 2011. godini (dvije tranše: u rujnu i studenom, ukupno 90 milijuna KM) i koje su kupile banke u iznosu od cca 80 milijuna KM, banke su kupile i sve trezorske zapise koje je emitirala Vlada F BiH u 2012. godini (tri tranše: u veljači, ožujku i travnju), nominalne vrijednosti 60 milijuna KM (kupovna cijena iznosila je 59,3 milijuna KM). Također, Vlada Federacije BiH emitirala je dvije tranše obveznica (u svibnju i lipnju 2012. godine) nominalne vrijednosti 110 milijuna KM, od toga je prodano 97,2 milijuna KM. Banke su kupile obveznice u vrijednosti 96,2 milijuna KM (kupovna cijena 96,1 milijun KM). Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (124,1 milijun KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospijeća. Ostali dio portfelja vrijednosnih papira kod banaka odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

Također, zabilježen je i rast plasmana drugim bankama od 31% ili 25 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznosili su 105 milijuna KM. Banke i dalje nastoje da, u uvjetima smanjenog opsega kreditiranja, ostvare dodatne prihode plasiranjem viška likvidnosnih sredstava, ulaganjem u vrijednosne papire i oročavanjem kod inobanaka.

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 10,77 milijardi KM i učešćem od 72,3% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 5%, učešće kreditnih obveza u iznosu od 1,25 milijardi KM, smanjeno je sa 8,7% na 8,4%, dok je učešće kapitala, koji je sa 30.6.2012. iznosio 2,15 milijardi KM, povećano sa 13,7% na 14,4%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,6% na 70,7% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,4%.

- u 000 KM-

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
	1	2	3	4	5	6	7	8
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	342.720	8,7	100	92
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.351.811	53,7	2.038.629	51,9	91	87
Računi kod depozitnih institucija BiH	670	0,0	20.618	0,5	4.704	0,1	3077	23
Računi kod depozitnih institucija inozemstva	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.542.067	39,3	110	94
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	429	0,0	298	50
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.928.549	100,0	99	90

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u promatranom razdoblju smanjena su za 13% ili 313 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznosila su 2,04 milijarde KM ili 51,9% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od 1,8 postotnih poena u odnosu na kraj 2011. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 6% ili 91 milijun KM i iznosila su 1,54 milijarde KM ili 39,3% ukupnih novčanih sredstava (na

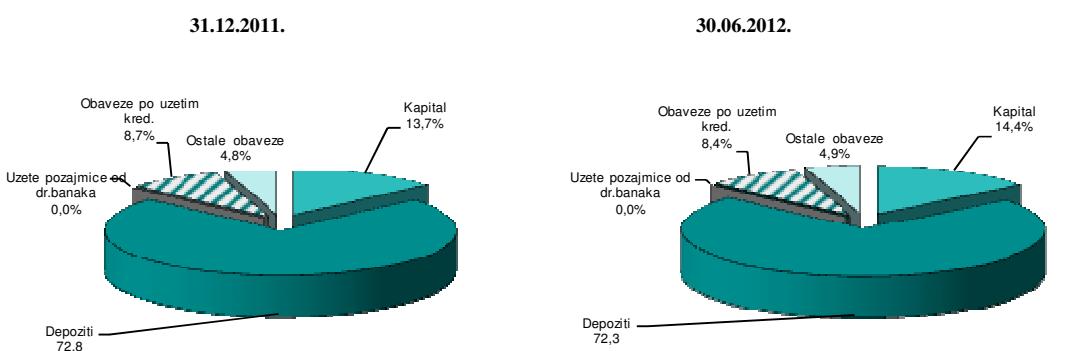
kraju 2011. godine 37,3%). Banke su sa 30.6.2012. u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 343 milijuna KM, što je 8,7% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u promatranom razdoblju smanjeno je sa 59,3% na 57,8%, a za istu promjenu je povećano učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 30.6.2012. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U promatranom razdoblju došlo je do manjih promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 72,8% na 72,3% i kreditnih obveza sa 8,7% na 8,4%.

Osnovni razlog smanjenja učešća depozita je njihov pad od 2,6% ili 285 milijuna KM, tako da su na kraju promatranog razdoblja iznosili 10,77 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,25 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljedne tri godine, zbog utjecaja finansijske i ekonomске krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM), a u prvoj polovici 2012. godine pad je iznosio 5% ili 66 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 133 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 9,3%.

Kapital je sa 30.6.2012. iznosio 2,15 milijardi KM, što je za 3,4% ili 71 milijun KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

Banke su sa 30.6.2012. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 40), na koje se odnosi 68% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), ComercBank AG Frankfurt i Council of Europe Development Bank.

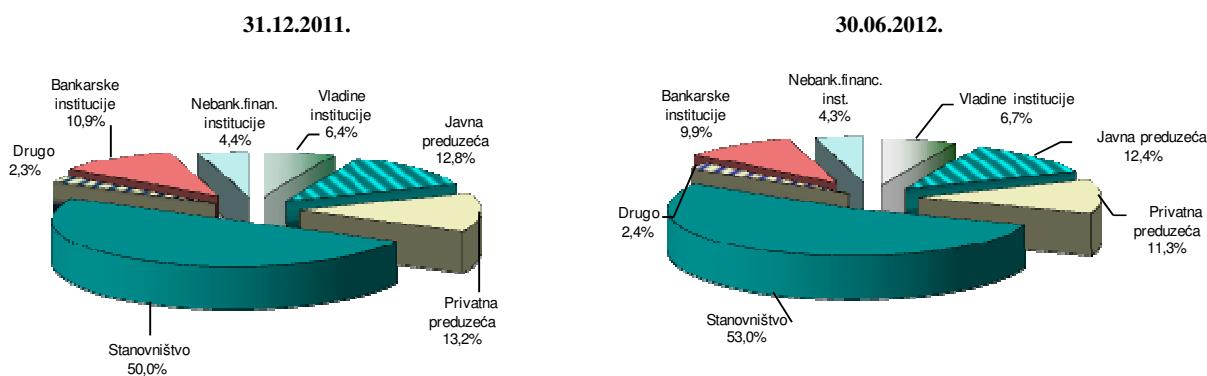
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja 2012. godine samo se 7% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: Sektorska struktura depozita¹³

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,4	717.164	6,7	79	102
Javna poduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,8	1.335.809	12,4	106	94
Privatna poduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,2	1.221.923	11,3	98	84
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.206.302	10,9	1.060.630	9,9	72	88
Nebankarske financ.instit.	432.045	3,9	483.504	4,4	468.466	4,3	112	97
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	50,0	5.702.699	53,0	107	103
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,3	258.895	2,4	92	104
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.765.586	100,0	98	97

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

U prvoj polovici 2012. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava privatnih i javnih poduzeća, te bankarskih i institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u prvih šest mjeseci 2012. godine, sa stopom rasta od 3% ili 172 milijuna KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,7 milijardi KM, zbog pada depozita drugih sektora, povećali su učešće u ukupnim depozitima sa 50% na 53%, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti javnih poduzeća, iako su u promatranom razdoblju smanjeni za 6% ili 78 milijuna KM. Depoziti ovog sektora iznose 1,34 milijarde KM ili 12,4% ukupnih depozita.

Najveća promjena i visok pad od 16% ili 241 milijun KM, odnosno sa 1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM zabilježen je kod depozita privatnih poduzeća, što je zabrinjavajući pokazatelj. Od toga se cca 190 milijuna KM odnosi na odljev depozita po viđenju, najvećim dijelom u domaćoj valuti (KM). Zbog navedenog, učešće ovog sektora smanjeno je sa 13,2% na 11,3%.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilance stanja po shemi FBA.

likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu 2011. godine od 23% ili 368 milijuna KM, došlo je i do pada učešća na 10,9%, što je bilo četvrt po visini sektorsko učešće na kraju 2011. godine. U prvoj polovici 2012. godine nastavljen je trend pada sa stopom od 12% ili 146 milijuna KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovoga sektora najvećim dijelom se odnose na smanjenje zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju prve polovice 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,06 milijardi KM, što je 9,9% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 193 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovan nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 93% ili 985 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska potpora grupacije prisutna je u osam banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke. Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 30.6.2012. iznosi 1,47 milijardi KM ili 10% ukupne pasive bankovnog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 9,1%, a u ukupnim kreditnim obvezama 26,7% su kreditne obaveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su manja za 13,7% ili 235 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 13,2% ili 150 milijuna KM, kreditne obaveze za 18,7% ili 77 milijuna KM i subordinirani krediti za 4,8% ili osam milijuna KM).

Pod pokroviteljstvom MMF-a i drugih finansijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obvezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na nivou 31.12.2008. tijekom trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomске krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovi redovitih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sustavi i bankarske grupacije, kao i najavljenе mјere koje država Austrija planira poduzeti u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, može se očekivati da buduća finansijska potpora matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

¹⁴ Suština mјera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su također smanjeni, a treba istaknuti depozite vladinih institucija, koji su nakon pada u prvom kvartalu 2012. godine od 9% ili 60 milijuna KM, u drugom kvartalu imali rast od 11% ili 72 milijuna KM. Kumulativno, za šest mjeseci, ostvaren je neznatan rast od 2% ili 11 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznose 717 milijuna KM ili 6,7% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju promatranog razdoblja neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,86 milijardi KM smanjili su učešće sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,91 milijardu KM, što je učešće od 46%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su rast od 3,3% ili 175 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznosili su 5,54 milijarde KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	IZ NO S (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	47.148	50.259	53.332	107	106
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.483.337	108	103
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.536.669	108	103

Grafikon 12: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U tri najveće banke nalazi se 70% štednje, dok sedam banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,6% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 34% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 66% u stranoj valuti.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	IZ NO S (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.639.293
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	2.897.376
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.536.669
				100,0 %	108
					103

Ročna struktura štednih depozita je u odnosu na kraj 2011. godine blago poboljšanja, što je rezultat rasta dugoročnih štednih depozita za 5% ili 143 milijuna KM, zbog čega je došlo i do promjene učešća ovih depozita, odnosno povećanja sa 51,4% na 52,3%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankovnog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1.4.2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomskog krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 30.6.2012. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 97% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje.

Preostale tri banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 30.6.2012. iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tablica15: Regulatorni kapital

O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS
1	2	3	4	5 (3/2) 6 (4/3)
1.a.Temeljni kapital prije umanjenja	1.885.159	2.008.081	1.953.717	107 97
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468	1.190.482	1.210.482	102 102
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485	136.485	136.485	100 100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.206	681.114	606.750	118 89
1.b.Odbitne stavke	313.321	353.960	246.659	112 70
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058	251.187	188.533	272 75
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	5.800	27 13
1.3. Trezorske dionice	81	81	81	100 100
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	52.245	90 91
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.654.121	78%
2. Dopunski kapital	489.986	24%	466.576	22%
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829	3.090	3.090	109 100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612	211.856	211.652	101 100
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090	62.564 ¹⁶	0	120 N/a
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	159.056	139.754	131.950	88 94
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399	49.312	66.405	76 135
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.120.697	100%
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938	37.794	76.332	238 202
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	15.938	18.408	18.408	116 100
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahтjevu	-	19.386	57.924	N/a 299
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886	2.082.903	2.043.823	102 98

¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁶ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u temeljni kapital.

U prvoj polovici 2012. godine kapital¹⁷ je ostao na istoj razini u odnosu na 2011. godinu, a promjene u temeljnog i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 3% ili 53 milijuna KM, a učešće je povećano sa 78% na 81%, dok je dopunski smanjen za isti iznos ili 11%, a učešće smanjeno sa 22% na 19%.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit za 2011. godinu u iznosu od 127 milijuna KM (16 banaka) raspoređena je na sljedeći način: 71% ili 89 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), tri banke su dio dobiti u iznosu od dva milijuna KM usmjerile za djelomično pokriće ranijih gubitaka, za pokriće nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu 17 milijuna KM, dok su dvije banke 19 milijuna KM izdvojile za isplatu dividende. Također, jedna banka je iz zadržane dobiti isplatila dividendu u iznosu od 19 milijuna KM. Na promjene temeljnog kapitala utjecalo je i sljedeće: kod jedne banke direktna uplata u rezerve 20 milijuna KM i u drugom kvartalu dodatna dokapitalizacija u iznosu od 20 milijuna KM, uz istodobno smanjenje rezervi djelomičnim pokrićem akumuliranih gubitaka u iznosu od 105 milijuna KM. U 2011. godini tri banke ostvarile su gubitak u iznosu od 45,5 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 107 milijuna KM i to najviše iz osnove smanjenja kumuliranih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 108 milijuna KM (od ovog iznosa 105 milijuna KM odnosi se na jednu banku, a pokriće je izvršeno iz rezervi), nematerijalne imovine za pet milijuna KM, te povećanja tekućeg gubitka za šest milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 53 milijuna KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 62 milijuna KM, prenesena je u temeljni kapital, subordinirani dugovi (redovne otplate dospjelih obveza) smanjeni su za sedam milijuna KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za 17 milijuna KM (kod jedne banke). Tijekom godine u obračun kapitala ne ulazi tekuća nerevidirana dobit, što je također utjecalo na smanjenje dopunskog kapitala.

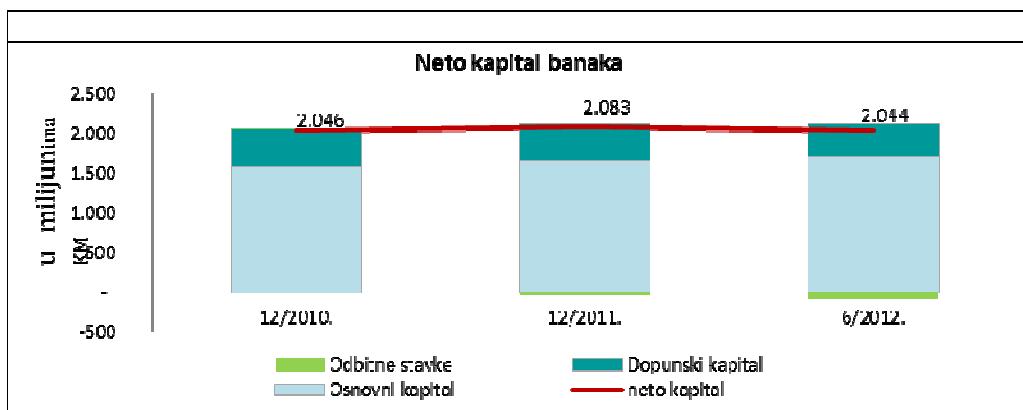
Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 30.6.2012. iznosila 58 KM, što je razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stawkama¹⁸ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Od ukupnih nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u iznosu od 112,6 milijuna KM banke su na teret kapitala iskazale 58 milijuna KM, što predstavlja 51%¹⁹ od ukupnog iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Također, banke su u skladu s propisima FBA, a na temelju odluke skupštine, iz tekuće dobiti za 2011. godinu ili rezervi izdvojile nedostajući iznos rezervi za kreditne gubitke od 19 milijuna KM, iskazan sa 31.12.2011.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

¹⁷ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

¹⁸ Banke iskazuju potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su primijenile sa 30.6.2012.

¹⁹ Banke su bile obvezne da sa 30.6.2012. na teret kapitala, a prema dozvoljenoj dinamici, iskažu minimum $\frac{1}{4}$ nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, utvrđenih na izvještajni datum.

Neto kapital je, kao rezultat gore navedenih promjena, smanjen za 2% ili 39 milijuna KM i sa 30.6.2012. iznosi 2,04 milijarde KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 30.6.2012. iznosila je 13,3%, što je za 0,2 postotna poena više nego na kraju 2011. godine.

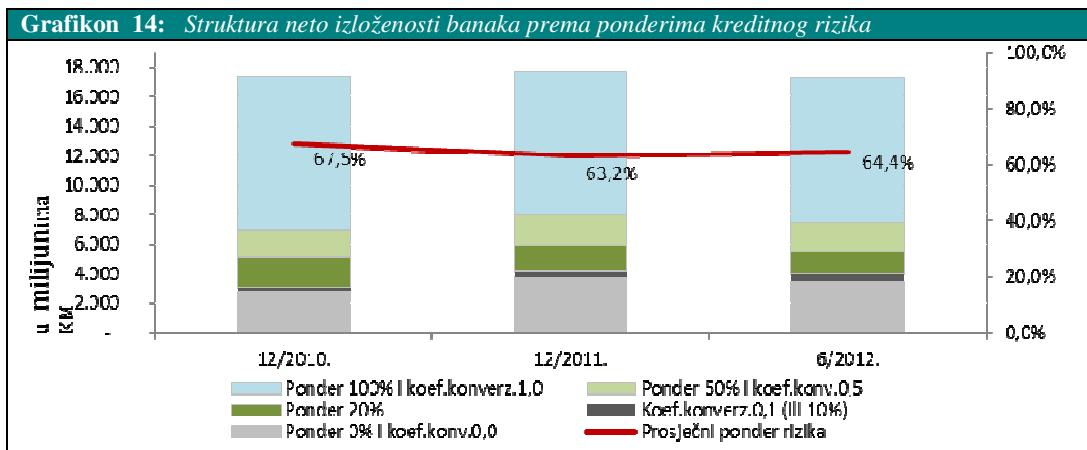
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²⁰ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankovnog sektora sa 30.6.2012. iznosio 16,9% što je za 0,2 postotna poena manje nego na kraju 2011. godine. Iako su ukupni ponderirani rizici smanjeni za 1% ili 69 milijuna KM, adekvatnost kapitala je niža zbog navedenog smanjenja neto kapitala.

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.743.519	17.289.584	102	97
1 Aktiva bilanca stanja	14.887.124	14.917.357	14.521.048	100	97
2. Izvanbilančne pozicije	2.467.573	2.826.162	2.768.536	115	98
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.438.664	118	92
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.615.039	102	96
Ponder 50%	42.576	83.165	67.460	195	81
Ponder 100%	10.056.179	9.437.929	9.399.885	94	100
Koef.konverzije 0,0	0	54.529	59.303	N/a	109
Koef.konverzije 0,1	220.264	445.006	428.791	202	96
Koef.konverzije 0,5	1.923.685	1.938.361	1.886.590	101	97
Koef.konverzije 1,0	323.624	388.266	393.852	120	101
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.216.376	11.136.647	96	99
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,2%	64,4%	94	102

²⁰ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prvoj polovici 2012. godine je smanjena za 3% ili 454 milijuna KM, na što je najviše utjecao pad bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju sa 0% i 20%), i djelomično izvanbilančnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je utjecalo da rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenta ima isti smjer, odnosno pad od 80 milijun KM (sa 11,22 milijarde KM na 11,14 milijardi KM). Na ovo je najviše utjecalo smanjenje stavki sredstava koje banke drže kod CBBiH (ponder 0%). S druge strane, ponderirani operativni rizik (POR) je povećan za 11 milijuna KM, iznosi 977 milijuna KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika za 1% ili 69 milijuna KM.

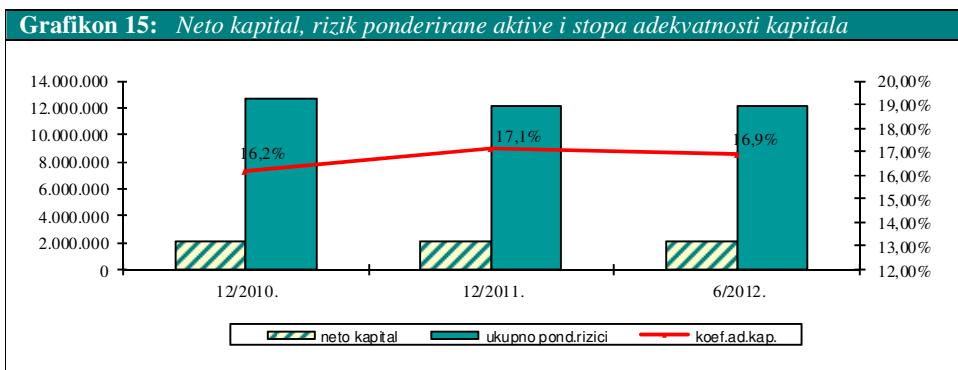
Sa 30.6.2012. učešće ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uvjetima djelovanja ekonomске krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanih padom kvalitete kreditnog portfelja, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u razdoblju prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

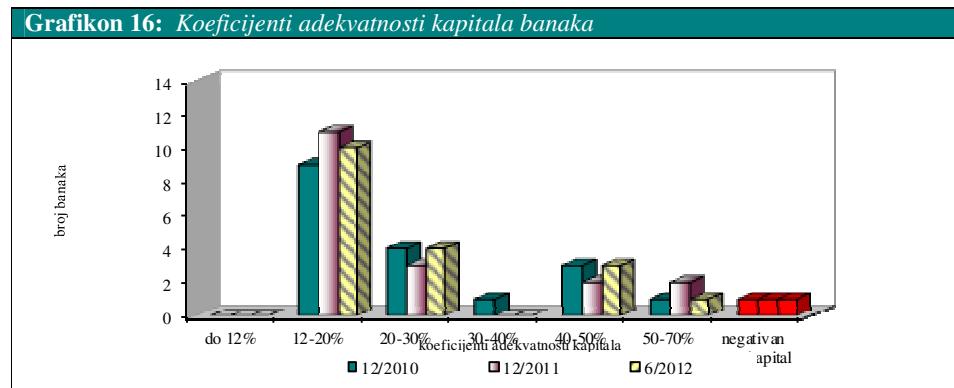
- 000 KM -

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS	
				1	2
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.082.903	2.043.823	102	98
2. RIZIK PONDERIRIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.713.116	11.216.376	11.136.647	96	99
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	977.024	102	101
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.182.308	12.113.671	96	99
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,2%	17,1%	16,9%	106	99

Grafikon 15: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 30.6.2012. iznosi 16,9%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 30.6.2012., 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom ima koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti kapitala. Prema analitičkim podacima na kraju prve polovice 2012. godine 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,1 do osam postotnih poena, kod jedne banke je ostala nepromijenjena, dok je kod pet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 13 banaka ima stopu između 12,9% i 21,7%,
- šest banaka ima stopu između 22,9% i 45,6%,
- jedna banka ima stopu 58,9%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankovnog sustava, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankovni sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfelja i rasta nenaplativih potraživanja, kapital banaka je pod pojaćanjim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počevši od 31.12.2011. dužne sačinjavati i prezentirati finansijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerjenje finansijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerjenje i MRS 37-Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu s kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u

O P I S	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS
1. RIZIČNA AKTIVA ²¹	13.301.153	13.311.352	100
2. OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE	1.290.421	1.343.381	104
3. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA ZA IZVANB. STAVKE	1.038.733	1.089.705	105
4. POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	251.688	391.683	156
5. FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	292.225	311.390	106
6. NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULAT. REZ. IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	19.386	112.563	580
7. NERIZIČNE STAVKE	5.787.457	5.489.144	95
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.088.610	18.800.496	98

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²² banaka u F BiH sa 30.6.2012. iznosila je 18,8 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 2% ili 288 milijuna KM. Rizična aktiva iznosi 13,3 milijarde KM, što je isti nivo kao na kraju 2011. godine.

Nerizične stavke iznose 5,5 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s izvanbilancem i manje su za 5% ili 298 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²³ iznose 392 milijuna KM i veće su za 56% ili 140 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 311 milijuna KM i veće su za 6% ili 19 milijuna KM, što je rezultat pokrića nedostajućeg iznosa RKG iskazanog sa 31.12.2011. Nedostajuće regulatorne rezerve²⁴ sa 30.6.2012. iznose 113 milijuna KM.

²¹ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 173.301 h/KM osiguranih novčanim depozitom.

²² Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

²³ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²⁴ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tablica19: *Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive*

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	30.06.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
Krediti	9.244.429	86,4	9.292.751	85,2	9.291.996 ²⁵	84,8	101	100
Kamate	51.348	0,5	108.993	1,0	103.801	0,9	212	95
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	935.014	8,6	969.947	8,8	165	104
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	30.251	0,3	4486	122
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,6	214.109	2,0	42	125
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.128	3,4	346.933	3,2	87	93
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.903.746	100,0	10.957.037	100,0	102	100
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		5.001.347		105	94
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.194.021		15.958.384		103	98
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.352.092		2.397.407		2.354.315		102	98
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	0		497.182		487.797		n/a	98
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.842.112		123	98
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.053.738		13.301.153		13.311.352		102	100
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.489.144		115	95
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.089.002		19.088.610		18.800.496		106	98

Bruto bilančna aktiva²⁶ iznosi 15,96 milijardi KM, manja je za 2% ili 236 milijuna KM, a rizična bilančna aktiva iznosi 11 milijardi KM što je 69% bruto bilančne aktive i na istoj je razini u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi pet milijardi KM i manja je za 6% ili 289 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM, a nerizične stavke 488 milijuna KM i manje su za 2% u odnosu na 2011. god.

Utjecaj ekonomске krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, tako da se do kraja 2012. godine, u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, ne očekuje značajniji kreditni rast, što potvrđuju i podaci za prvo polugodište 2012. godine. Krediti su sa 30.6.2012. iznosili 10,5 milijardi KM sa rastom od 1% ili 126 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, dok je učešće u aktivi povećano za 2,1 postotni poen i iznosi 70,7%.

U prvoj polovici 2012. godine plasirano je ukupno 2,8 milijardi KM novih kredita, što je za 3% ili 82 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 68%, a na stanovništvo 27%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 45%, a kratkoročnih 55% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju učešće od 58% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

²⁵ Isključen iznos kredita od 153.137 tisuća KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

²⁶ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Tablica 20: Sektorska struktura kredita

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	108.530	1,0	100	86
Javna poduzeća	238.105	2,4	257.547	2,5	255.301	2,4	108	99
Privatna poduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.917.787	47,2	5.022.220	47,7	102	102
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	13.971	0,1	149	85
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	40.167	0,4	110	98
Gradani	4.733.198	47,4	5.041.388	48,4	5.084.693	48,2	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	14.243	0,2	65	106
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	10.539.125	100,0	104	101

U prvoj polovici 2012. godine sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dani stanovništvu su povećani za 1% ili 43 milijuna KM, iznose 5,1 milijardu KM, što je učešće od 48,2% (na kraju 2011. godine 48,4%). Krediti dani privatnim poduzećima su veći za 2% ili 104 milijuna KM, iznose pet milijardi KM ili 47,7% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,2%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30.6.2012., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita je ostalo isto, za financiranje potrošnih dobara²⁷ iznosi 73%, stambenih kredita 24%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 55% ukupnih kredita danih ovim sektorima (31.12.2011: stanovništvo 61%, privatna poduzeća 56%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili 6,8 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,5 milijardi KM ili 96%, CHF: 279 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,6 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 128 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 100 milijuna KM ili 78%, CHF: 13 milijuna KM ili 10%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 292 milijuna KM iznosi 2,8% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁸ dani su u sljedećoj tablici.

²⁷ Uključeno kartično poslovanje.

²⁸ U skladu s člankom 22. stavak (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)											
	31.12.2010.			31.12.2011.			30.06.2012.			INDEKS		
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)	
A	10.477.329	80,3	209.555	10.592.899	79,6	211.856	10.582.490	79,5	211.652	101	100	
B	1.645.750	12,6	132.048	1.364.861	10,3	115.600	1.276.889	9,6	110.174	83	93	
C	471.505	3,6	113.962	282.478	2,1	67.899	355.129	2,7	84.658	60	126	
D	455.303	3,5	258.297	375.540	2,8	209.689	375.132	2,8	215.226	82	100	
E	3.851	0,0	3.851	685.375	5,2	685.377	721.712	5,4	721.671	n/a	105	
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.301.153	100,0	1.290.421	13.311.352	100,0	1.343.381	102	100	
Klasifikovana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.708.254	20,4	1.078.565	2.728.862	20,5	1.131.729	105	101	
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.343.393	10,1	962.965	1.451.973	10,9	1.021.555	144	108	
Nerizična akt. ²⁹	5.035.264			5.787.457			5.489.144			115	95	
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.088.610			18.800.496			106	98	

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u prvoj polovici 2012. godine došlo do blagog pogoršanja pokazatelja kvalitete aktive. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno šest banaka ima pokazatelje učešća klasificirane u odnosu na rizičnu aktiju lošije od bankovnog sektora, a sedam banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankovnog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 30.6.2012. iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,4 milijarde KM (31.12.2011. godine: 2,7 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasificirana aktiva (B-E) je veća za 1% ili 21 milijun KM u odnosu na prethodnu godinu, B kategorija je smanjena za 7% ili 88 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 8% ili 109 milijuna KM.

Koeficijent klasificirane i rizične aktive iznosi 20,5%, što je za 0,1 postotni poen više nego na kraju 2011. godine.

Ako se analizira odnos i trend nekvalitetne i rizične aktive, sa 30.6.2012. ovaj koeficijent je povećan za 0,8 postotnih poena i iznosi 10,9%, što je još uvijek relativno nizak omjer. Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 9,6%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

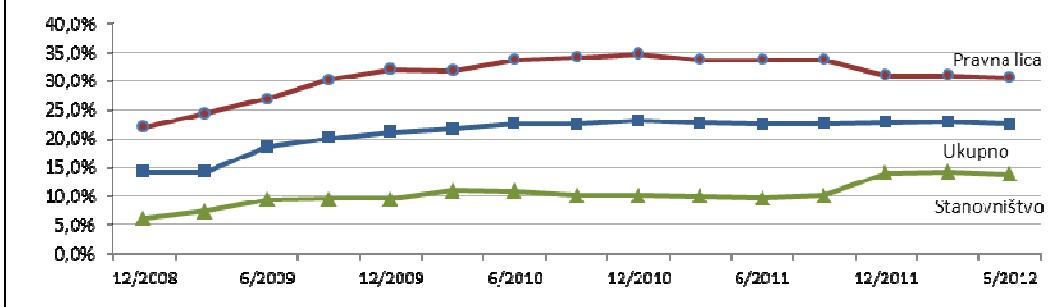
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim osobama.

²⁹ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

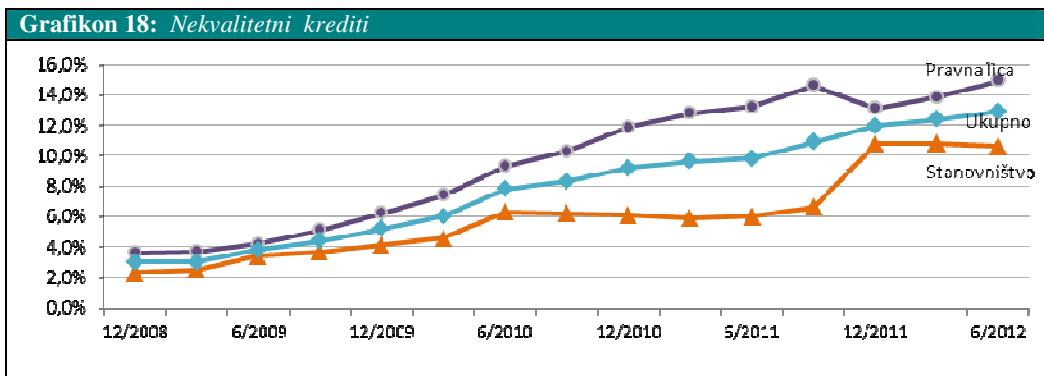
Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)													INDEKS 14(12/6)	
	31.12.2011.				30.06.2012.										
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravne osobe	Učešće %	UKUPNO Iznos	Stanovni štvo	Učešće %	Pravne osobe	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %				
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13			
A	4.333.709	85,96	3.703.925	68,95	8.037.634	77,19	4.383.353	86,21	3.787.806	69,44	8.171.159	77,53		102	
B	164.303	3,26	960.946	17,89	1.125.249	10,81	160.844	3,16	852.025	15,62	1.012.869	9,61		90	
C	128.507	2,55	143.447	2,66	271.954	2,61	108.253	2,13	231.367	4,24	339.620	3,22		125	
D	156.535	3,10	207.674	3,87	364.209	3,49	159.645	3,14	203.743	3,74	363.388	3,45		100	
E	258.335	5,13	356.035	6,63	614.370	5,90	272.598	5,36	379.491	6,96	652.089	6,19		106	
UKUPNO	5.041.389	100,0	5.372.027	100,0	10.413.416	100,00	5.084.693	100,0	5.454.432	100,0	10.539.125	100,00		101	
Klas. kred. B-E	707.680	14,04	1.668.102	31,04	2.375.782	22,81	701.340	13,79	1.666.626	30,55	2.367.966	22,47		100	
Nekv. kred C-E	543.377	10,78	707.156	13,16	1.250.533	12,00	540.496	10,63	814.601	14,93	1.355.097	12,86		108	
			48,39		51,61		100,00		48,25		51,75		100,00		
Učešće po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:															
Klasifikacija B-E		29,79		70,21		100,00			29,62		70,38		100,00		
Nekvalitetna C-E		43,46		56,54		100,00			39,89		60,11		100,00		
Kategorija B		14,60		85,40		100,00			15,88		84,12		100,00		

Pokazatelji kvalitete aktive su blago pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, posebno učešće nekvalitetnih kredita koje je povećano za jedan postotni poen, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 8% ili 105 milijuna KM i to pravnih osoba za 15% ili 107 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1% ili tri milijuna KM.

Grafikon 17: Klasificirani krediti

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,4 milijardi KM, sa 30.6.2012. godine 31% ili 1,7 milijardi KM je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2011. godine isto), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 13,8% ili 701 milijuna KM (na kraju 2011. godine 14,04% ili 708 milijuna KM).

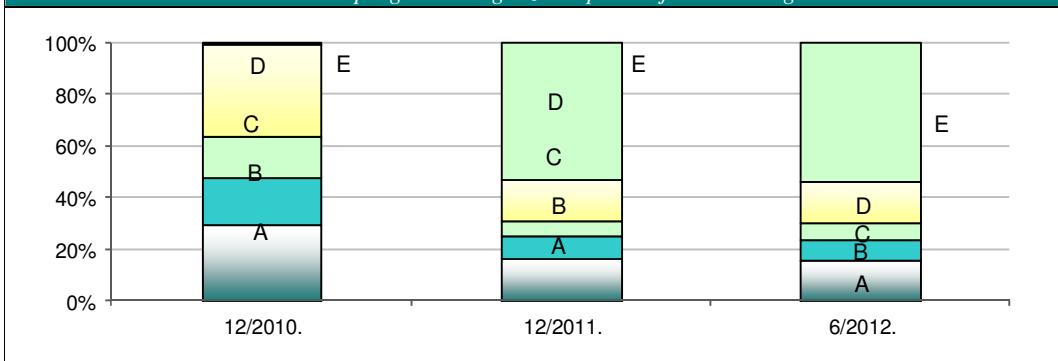
Od kredita plasiranih pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 14,93% ili 815 milijuna KM od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2011. iznosili su 707 milijuna KM, što je 13,16% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,63% ili 540 milijuna KM (31.12.2011. godine 10,78% ili 543 milijuna KM).

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu s kriterijima i metodologijom propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankovnog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u %)							INDEKS
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		8 (4/2)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	209.555	29,2	211.856	16,4	211.652	15,8	101	100
B	132.048	18,4	115.600	9,0	110.174	8,2	88	95
C	113.962	15,9	67.899	5,3	84.658	6,3	59	125
D	258.297	36,0	209.689	16,2	215.226	16,0	81	103
E	3.851	0,5	685.377	53,1	721.671	53,7	n/a	105
UKUPNO	717.713	100,0	1.290.421	100,0	1.343.381	100,0	180	104

Grafikon 19: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 4% ili 53 milijuna KM i iznose 1,3 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su na istoj razini u odnosu na kraj 2011. godine, a rezerve za B kategoriju su smanjene za 5% ili 5,4 milijuna KM zbog smanjenja iste za 6% ili 88 mil. KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 8% ili 109 milijuna KM, povećane su i rezerve za

ove najlošije kredite za 6% ili 59 milijuna KM. Nominalno, najveći rast od 36 milijuna KM imala je E kategorija.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancem. Ovaj pokazatelj iznosi 8,5% i veći je za 0,4 postotna poena u odnosu na 2011. godinu.

Sa 30.6.2012. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 23,8%, D kategoriju 57,4% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,5%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankovnog sektora dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)					INDEX	
	31.12.2011.		30.06.2012.				
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće			
1	2	3	4	5	6 (4/2)		
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.301.153	100,0%	13.311.352	100,0%	100		
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.555.476	11,7%	1.715.486	12,9%	110		
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.521.171		1.671.697		110		
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	34.305		43.789		128		
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.745.677	88,3%	11.595.866	87,1%	99		
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.038.733	100,0%	1.089.705	100,0%	105		
a) Ispravke vrijednosti za default	883.151	85,0%	924.057	84,8%	105		
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	877.395		918.510		105		
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	5.756		5.547		96		
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁰)	155.582	15,0%	165.648	15,2%	106		
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.413.416	100,0%	10.539.125	100,0%	101		
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.443.853	13,9%	1.605.847	15,2%	111		
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	8.969.563	86,1%	8.933.278	84,8%	100		
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	931.151	100,0%	983.690	100,0%	106		
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	812.394	87,3%	862.999	87,7%	106		
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	118.757	12,7%	120.691	12,3%	102		
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	56,8%		53,9%				
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,3%		1,4%				
Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima	13,9%		15,2%				

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 13,9% na 15,2%, a učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 11,7% na 12,9%.

³⁰ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravcima vrijednosti iznosi 53,9%, a stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) 1,4%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8,2% rizične aktive (12/11: 7,8%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 30.6.2012. godine 3.027 jamaca je ukupno otplatilo 12,1 milijun KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 71 milijun KM (2.636 kreditnih partija), što je za 14% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31.12.2011. godine (14 milijuna KM otplatila su 3.576 jamaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 milijuna KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 42 milijuna KM (31.12.2011.: 47 milijuna KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvoj polovici 2012. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,40% i 0,22%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomске krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankovnog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomске krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvoj polovici 2012. godine, od ukupno primljenih 128 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 106 zahtjeva u ukupnom iznosu od 37 milijuna KM ili 83%, što je za 15% više u usporedbi s prvom polovicom 2011. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 36 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 100 tisuća KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u prvoj polovici 2012. godine u odnosu na ukupne kredite 30.6.2012. imaju učešće od svega 0,35% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,65%, dok je za sektor stanovništva 0,03%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to usporeduje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjeru privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomске krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10 i 1/12.

dugova sukladno njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2012. godine opravданo, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerjenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog dalnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovoga segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu s Bazelskim standardima, uspostavila određena oprezosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke,
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

Tablica 25: Transakcije s povezanim osobama

Opis	DANI KREDITI ³²			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	108.642	156	82
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	498	107	124
Upravi banke	2.239	2.170	2.403	97	111
UKUPNO	87.214	134.532	111.497	154	83
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	22.653	29.818	22.897	132	77

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 17%, a potencijalne obveze za 23%, zbog smanjenja izloženosti kod dvije velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditnogarancijskih poslova s povezanim osobama i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za oticanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvoj polovici 2012. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 71 milijun KM, što je na razini sustava povećanje od 49% ili 23 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Pozitivan efekt na finansijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje znatno veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (efekt 12 milijuna KM), što je posebno uočljivo kod većih banaka (efekt sedam milijuna KM), zatim ostvarenje znatno manjeg gubitaka kod banaka koje su u istom razdoblju prošle godine negativno poslovale (efekat 7,5 milijuna KM), te ostvarenje dobiti kod banaka koje su negativno poslovale (efekt 4,5 milijuna KM).

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka imalo je smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitka u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, a što je najvećim dijelom posljedica implementacije MRS-a 39 i MRS-a 37. Veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan finansijski rezultat od 77 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka i isti je veći za 19% ili 12 milijuna KM nego u istom razdoblju 2011. godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od šest milijuna KM iskazan je kod tri banke i isti je manji za 66% ili 11 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

Tablica 26: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

Opis	30.06.2010.		30.06.2011.		30.06.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
	1	2	3	4	5	6
Gubitak	-90.052	7	-17.161	6	-5.800	3
Dobit	22.336	13	64.828	13	76.965	16
Ukupno	-67.716	20	47.667	19	71.165	19

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (77 milijuna KM) 70% ili 54 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udjel aktive u bankovnom sektoru 49%, dok se u ukupnom gubitku od 5,8 milijuna KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, s učešćem aktive 9,8%, u sustavu nalazi na trećem mjestu, odnosi 89,6% ili 5,2 milijuna KM (u istom razdoblju prošle godine gubitak te banke iznosio je 12,3 milijuna KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno 16 banaka ima bolji finansijski rezultat (za 24 milijuna KM), dok tri banke imaju lošiji rezultat (za jedan milijun KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenata koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja) evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile znatno veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 417 milijuna KM, sa stopom pada od 7% ili 32 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 346 milijuna KM, sa stopom pada od 14% ili 55 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod skoro svih banaka za 3%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu daljnji trend pada kamatnih prihoda. Iako je većina banaka zabilježila povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nositelji profitabilnosti, utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 403 milijuna KM, što je za 5% ili 20 milijuna KM niže nego u istom periodu 2011. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je poraslo sa 94,4% na 96,7%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su smanjeni za 4% ili 13 milijuna KM, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 3,73% na 3,48%, dok je učešće u ukupnim prihodima poraslo sa 84,0% na 87,2%. Prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim učešćem od 0,7%, imali su značajno smanjenje od 77% ili 10 milijuna KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na obveznu i iznad obvezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali neznatno veću stopu pada (-6%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-5%). Kamatni rashodi iznose 135 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda neznatno je poraslo sa 32,2% na 32,4%. Kamatni rashodi po depozitima, koji iznose 107 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6% ili šest milijuna KM, što je prvenstveno rezultat smanjenja prosječnih kamatonosnih depozita za 6%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 21 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine bilježe smanjenje od 8%, sa

neznatnim smanjenjem učešća sa 5,1% na 5,0%.

Kao rezultat pada i kamatnih rashoda (-6%) i kamatnih prihoda (-5%), neto kamatni prihod smanjen je za 4% ili 11 milijuna KM i iznosi 268 milijuna KM, s povećanim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 62,2% na 64,2%.

Operativni prihodi iznose 149 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine manji su za 12% ili 21 milijun KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno je sa 37,8% na 35,8%. Većim dijelom to je rezultat utjecaja nove metodologije, jer su se prihodi iz osnove naplate ranije otpisanih potraživanja, prema prethodnoj metodologiji, bilančno iskazivali na poziciji ostalih operativnih prihoda, dok se po novoj metodologiji netiraju na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezerviranja). U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili tri milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 346 milijuna KM i u odnosu na isti period 2011. godinu manji su za 14% ili 55 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prema ranjoj metodologiji to su bili troškovi rezervi za kreditne gubitke). Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 89,4% na 82,9%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 63 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine (po tadašnjoj metodologiji troškovi rezervi za kreditne gubitke), niži su za 45% ili 52 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 25,6% na 15,0%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 248 milijuna KM i učešćem od 59,4% u ukupnom prihodu, također bilježe blagi pad od 1% ili četiri milijuna KM, od toga troškovi plaća i doprinos, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjeni za neznatnih 1% i iznose 124 milijuna KM ili 29,8% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon blagog rasta od 2%, iznose 80 milijuna KM, što je učešće u ukupnom prihodu od 19,1%.

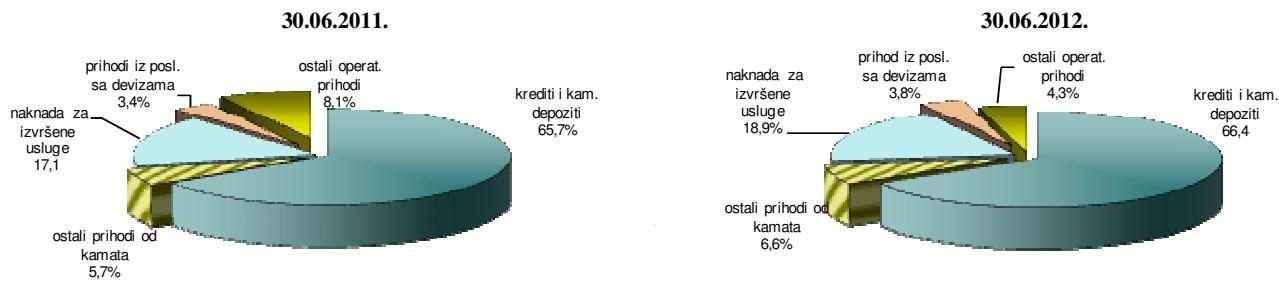
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM -

Tablica 27: Struktura ukupnih prihoda

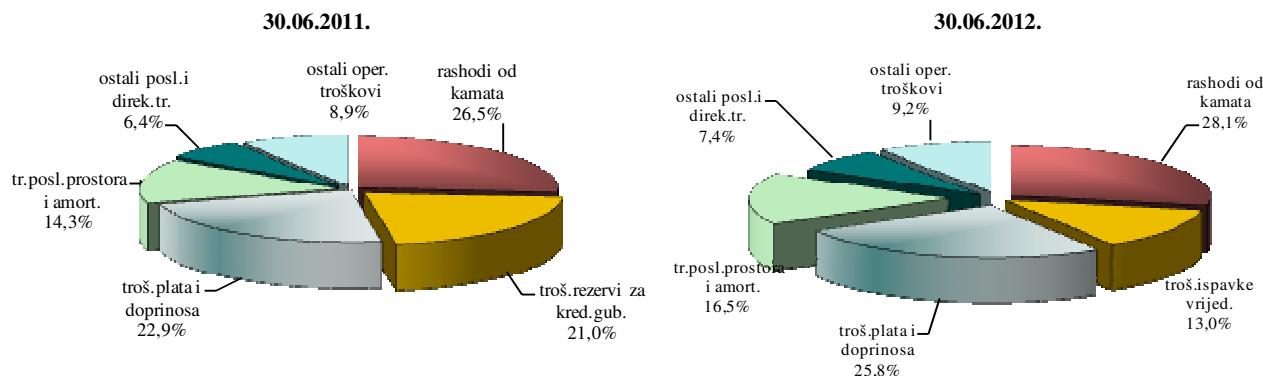
Struktura ukupnih prihoda	30.06.2010.		30.06.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	7.040	1,2	12.392	2,1	2.789	0,5	176	23
Krediti i poslovi leasinga	389.360	67,9	377.293	63,6	363.885	65,9	97	96
Ostali prihodi od kamata	30.063	5,2	33.930	5,7	36.719	6,6	113	108
UKUPNO	426.463	74,3	423.615	71,4	403.393	73,0	99	95
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	97.906	17,1	101.415	17,1	104.173	18,9	104	103
Prihodi iz posl. s devizama	15.999	2,8	19.976	3,4	21.294	3,8	125	107
Ostali operativni prihodi	33.097	5,8	48.374	8,1	23.742	4,3	146	49
UKUPNO	147.002	25,7	169.765	28,6	149.209	27,0	115	88
UKUPNI PRIHODI (I + II)	573.465	100,0	593.380	100,0	552.602	100,0	103	93

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 28: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.06.2010.		30.06.2011.		30.06.2012.		INDEKS
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/ 9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi							
Depoziti	140.230	21,9	113.539	20,8	107.092	22,2	81 94
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	21.931	3,4	22.775	4,2	20.852	4,3	104 92
Ostali rashodi od kamata	7.708	1,2	8.088	1,5	7.376	1,5	105 91
UKUPNO	169.869	26,5	144.402	26,5	135.320	28,1	85 94
II. Ukupni nekamatni rashodi							
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten. ob i ostala vrijed.uskladenje ³³	193.149	30,1	114.725	21,0	62.728	13,0	59 55
Troškovi plaća i doprinosa	122.521	19,1	125.005	22,9	124.146	25,8	102 99
Troškovi posl.prostora i amortizacija	75.196	11,7	78.087	14,3	79.630	16,5	104 102
Ostali poslovni i direktni troškovi	32.142	5,1	34.845	6,4	35.403	7,4	108 102
Ostali operativni troškovi	48.265	7,5	48.629	8,9	44.175	9,2	101 91
UKUPNO	471.273	73,5	401.291	73,5	346.082	71,9	85 86
UKUPNI RASHODI (I + II)	641.142	100,0	545.693	100,0	481.402	100,0	85 88

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

KOEFICIJENTI	30.06.2010.	30.06.2011.	30.06.2012.	- u %-
Dobit na prosječnu aktivu	-0,44	0,32	0,48	
Dobit na prosječni ukupni kapital	-4,10	2,76	3,36	
Dobit na prosječni dionički kapital	-5,81	4,05	5,93	
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,68	1,86	1,80	
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,96	1,13	1,00	
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,64	3,00	2,80	
Poslovni i direktni rashodi ³⁴ /prosječna aktiva	1,47	1,00	0,66	
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,61	1,68	1,67	
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	3,08	2,68	2,33	

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,32% porastao na 0,48% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 4,05% na 5,93%.

³³ Po prethodnoj metodologiji: Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

³⁴ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

Međutim, produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (2,80%) bilježi pogoršanje u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (3,00%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-7%), kao, iako neznatnog, i smanjenja prosječne aktive (-1%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke) ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu, sa 1,00% na 0,66%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomski i finansijska kriza na bankovni sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem dalnjeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo kako bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih finansijskih sredstava u gospodarske tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom. Međutim, treba imati u vidu eventualan utjecaj koji bi mogla imati najava austrijskog regulatora za banke „kćerke“ (tržišni udjel austrijskih banaka u bankovnom sustavu F BiH iznosi 47%) da će u budućnosti rast kredita biti vezan za rast domaćih depozita. Navedeno bi izazvalo pojačanu konkurenциju banaka za domaćim depozitima, što bi u konačnici rezultiralo rastom cijena izvora sredstava s direktnim pritiskom na profitabilnost banaka i aktivne kamatne stope.

Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1.7.2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁵ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁶.

³⁵ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine F BiH”, br. 27/07).

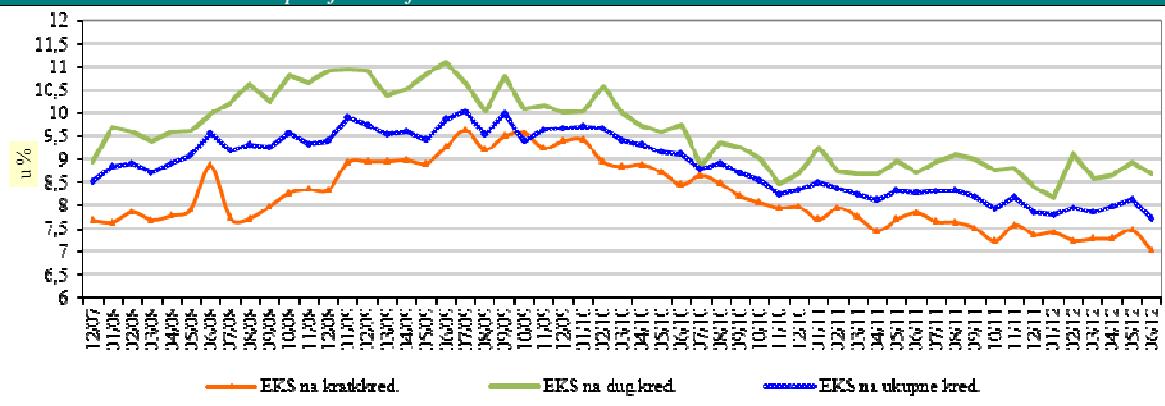
³⁶ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2010. godine, ožujak, lipanj i prosinac 2011. godine, te ožujak i lipanj 2012. godine.

Tablica 30 : Ponderirane prosječne mjesecne NKS i EKS na kredite

O P I S	12/2010		3/2011.		6/2011.		12/2011.		3/2011.		6/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,18	7,74	7,27	7,86	6,78	7,36	6,60	7,27	6,31	7,01
1.1. Gospodarstvu	7,47	7,82	7,15	7,63	7,19	7,68	6,74	7,28	6,54	7,15	6,16	6,75
1.2. Stanovništvo	8,67	12,65	7,9	11,81	9,40	12,80	8,66	11,89	8,67	11,73	7,74	10,94
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,87	8,68	7,82	8,75	7,57	8,40	7,72	8,57	7,71	8,67
2.1. Gospodarstvu	7,34	7,82	7,37	7,81	7,17	7,67	6,96	7,59	6,62	7,10	6,77	7,46
2.2. Stanovništvo	8,79	10,05	8,49	9,57	8,26	9,46	8,25	8,51	8,50	9,59	8,38	9,54
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,54	8,22	7,55	8,31	7,14	7,83	7,45	7,85	6,9	7,71
3.1. Gospodarstvu	7,42	7,82	7,22	7,69	7,18	7,68	6,81	7,38	6,56	7,14	6,33	6,95
3.2. Stanovništvo	8,78	10,18	8,39	9,66	8,32	9,64	8,27	8,69	8,51	9,71	8,35	9,61

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesecne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite iznosi 7,71% u lipnju 2012. godine, što je niže od razine u prosincu od 7,83%, a ista je rezultat blagih oscilacija vrijednosti EKS na kredite u rasponu od 0,41 postotni poen tijekom prvih šest mjeseci 2012. godine, s najvećom vrijednošću zabilježenom u svibnju od 8,12%, a najmanjom u lipnju od 7,71%.

Ponderirane EKS na dugoročne kredite u prvoj polovici 2012. godine bilježe veće oscilacije (unutar 0,95 postotna poena) nego na kratkoročne (unutar 0,45 postotnih poena).

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2012. godine iznosila je 7,01%, što je za 0,35 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2011. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite iznosila 8,67%, što je u odnosu na prosinac 2011. godine veće za 0,27 postotnih poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁷, u promatranom razdoblju 2012. godine, bilježile su blage oscilacije. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,38% iz prosinca 2011. godine na razinu od 6,95% u lipnju 2012. godine. Trend pada ponderiranih EKS na kredite odobrene gospodarstvu zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 7,28% na 6,75%) i dugoročnih kredita (sa 7,59% na 7,46%).

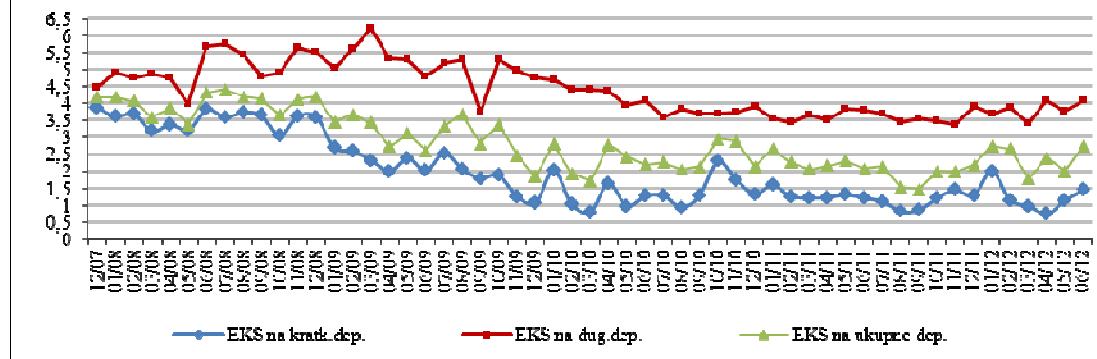
EKS na kredite plasirane stanovništvu u lipnju 2012. godine iznosi 9,61% što je za 0,92 postotna poena više u odnosu na prosinac 2011. godine. Trend rasta EKS na kredite odobrene stanovništvu zabilježen je kod dugoročnih kredita (sa 8,51% na 9,54%), sa nešto izražajnijom oscilacijom unutar 1,13 postotna poena u usporedbi s rasponom osciliranja kod kratkoročnih kredita (unutar 0,77 postotnih poena), s prisutnim padom ponderiranih EKS kod kratkoročnih kredita za 0,95 postotnih poena u odnosu na razinu iz prosinca 2011., i ista iznosi 10,94%.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesecnih izvješća, za bankovni sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 31: Ponderirane prosječne mjesecne NKS i EKS na depozite

O P I S	12/2010.		3/2011.		6/2011.		12/2011.		3/2012.		6/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,2	1,2	1,21	1,20	1,28	1,28	0,97	0,97	1,44	1,45
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	0,96	0,96	1,01	1,01	0,91	0,91	0,64	0,64	0,48	0,48
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,19	2,19	2,53	2,51	2,74	2,74	1,77	1,77	3,15	3,18
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,63	3,65	3,78	3,81	3,88	3,91	3,39	3,41	4,07	4,1
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,55	3,56	3,64	3,65	3,73	3,75	3,23	3,24	4,01	4,03
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,18	4,26	4,52	4,61	4,56	4,61	4,30	4,40	4,57	4,76
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,04	2,04	2,05	2,06	2,17	2,18	1,77	1,78	2,72	2,74

Građnik 23: Ponderirane prosječne mjesecne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2011. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u lipnju 2012. godine povećana je za 0,56 postotnih poena (sa 2,18% na 2,74%).

³⁷ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderirana EKS na kratkoročne depozita oscilirala je unutar 1,26 postotnih poena, i u lipnju 2012. godine je iznosila 1,45% što je za 0,17 postotnih poena više od razine u prosincu 2011. godine. Ponderirana EKS na dugoročne depozite također je u blagom rastu, u lipnju 2012. godine je iznosila 4,1%, što je više za 0,19 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine, sa zabilježenim oscilacijama unutar 0,69 postotnih poena.

Kod kamata na dugoročne depozite, najveće smanjenje proizlazi iz rasta EKS na depozite oročene preko tri godine, i to kod depozita banaka i drugih finansijskih organizacija (sa 3,59% na 5,41%), a sa najvećim padom kod depozita gospodarstva od 1,32 postotna poena (sa 4,67% na 3,35%).

Banke su u lipnju 2012. godine plaćale gospodarstvu manje kamatne stope na oročene depozite (1,75%) nego stanovništvu (2,98%). Kamatne stope na depozite stanovništva su niže u odnosu na prosinac 2011. godine (2011.:3,07%), dok su kod gospodarstva veće (2011.:1,75%).

Razlika u EKS gospodarstva i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita. Naime, depoziti gospodarstva se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovorenog prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

O P I S	12/2010.		6/2011.		12/2011.		3/2012.		6/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,87	9,03	8,73	8,86	8,45	8,56	8,40	8,53
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,32	0,32	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednak nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankovni sektor u lipnju 2012. godine iznosila je 8,53% (rast od 0,33 postotna poena u odnosu na prosinac 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,22%, što je više za 0,04 postotna poena u odnosu na prosinac 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najlošenijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna prepostavka za njezinu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerena i kontrole ovoga rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne

pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuvisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njezinog negativnog utjecaja na finansijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobру poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se s nešto manjim intenzitetom nastavilo i u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja kreditnih obveza, rasta nenaplaćenih potraživanja, te blagog pogoršanja ročne strukture izvora. Ipak, u drugom kvartalu 2012. godine došlo je do zaustavljanja ovog negativnog trenda, a pokazatelji likvidnosti su nešto poboljšani u odnosu na kraj prvog kvartala, kao posljedica zaustavljanja trenda smanjenja novčanih sredstava, uz blagi rast depozita i kreditnih obveza. Iako bolji u odnosu na kraj prvog kvartala, pokazatelji su ipak nešto lošiji u odnosu na kraj 2011. godine.

I pored navedenog, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje je dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obveza. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u Eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu kako je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospijeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeća instrumenata finansijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30.6.2012. najveće učešće od 72,2% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁸⁾ s učešćem od 9,7%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza.

³⁸ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, a nakon dužeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio i u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine. U drugom kvartalu 2012. godine ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, što rezultira nešto povoljnijom ročnom strukturom u odnosu na 31.12.2011.

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
	1	2	3	4	5	6	7	8(4/2) 9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju	5.054.335	45,0	4.983.292	45,1	4.751.588	44,2	99	95
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	131.778	1,2	126	30
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.233	6,8	896.815	8,3	70	119
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.555	55,8	5.780.181	53,7	95	94
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.222.092	29,2	3.424.600	31,8	114	106
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.655.867	15,0	1.560.805	14,5	86	94
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.877.959	44,2	4.985.405	46,3	103	102
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.765.586	100,0	98	97

Ukupni depoziti su u odnosu na 31.12.2011. smanjeni za 3% ili 285 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi smanjenja depozita privatnih poduzeća za 16% ili 241 milijun KM i bankarskih institucija za 12% ili 146 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 53,7% i dugoročnih 46,3%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 2,1 postotni poen i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 6% ili 392 milijuna KM, najvećim dijelom depozita po viđenju i depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija, privatnih poduzeća i javnih poduzeća, dok su dugoročni depoziti blago povećani za 2% ili 107 milijuna KM što je rezultat rasta depozita stanovništva. Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 57,7% na 59,3% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 18,1% na 14,6%. Depoziti javnih poduzeća su također značajan dugoročni izvor s povećanjem učešća sa 11,6% na 13,0%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 65,1% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je, zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja učešća za 1,3 postotna poena, dok i u razdoblju preko tri godine najveće učešće od 46,6% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća od šest postotnih poena, a depoziti bankarskih institucija nakon dužeg razdoblja i prisutnog trenda smanjenja imaju nešto manje učešće od 36,7% (na kraju 2011. godine 46,1%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer prikazuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

³⁹ Prema preostalom dospijeću

Tablica 34: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,9	4.919.995	45,7	96	95
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	761.866	7,1	118	83
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.223	20,1	2.365.869	22,0	99	107
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.210	75,3	8.047.730	74,8	99	97
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.330.117	21,1	2.361.246	21,9	105	101
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	356.610	3,3	64	89
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.729.304	24,7	2.717.856	25,2	96	100
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.765.586	100,0	98	97

Iz podataka se može zaključiti kako je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 74,8%, i s trendom blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2011. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 273 milijun KM, sa smanjenjem učešća za 0,5 postotnih poena, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 0,4% ili 11 milijuna KM, uz povećanje učešća sa 24,7% na 25,2%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (86,9% dugoročnih depozita i 21,9% ukupnih depozita). Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 4,99 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30.6.2012. cca 2,27 milijarde KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

Tablica 35: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil. obveze	567.182	5,7	959.822	9,2	1.000.198	9,5	169	104
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.285.804	22,0	2.356.534	22,4	107	103
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.167.790	68,8	7.182.393	68,1	98	100
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	10.539.125	100,0	104	101

U promatranom razdoblju 2012. godine dugoročni krediti su veći za neznatnih 0,2% ili 15 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 3% ili 71 milijun KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 4% ili 40 milijuna KM. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 34% stanovništvo i 3% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,9% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 50,5%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 70,7% što je za 2,1 postotni poen više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 2%, dok su krediti ostvarili blagi rast od 1,2%. Novčana sredstva su smanjena za 10% ili 450 milijuna KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjeno je sa 28,8% na 26,4%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31.12.2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. U prvoj polovici 2012. godine došlo je do blagog pogoršanja pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava i depozita, izuzev koeficijenta kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze koji je poboljšan radi bolje ročne strukture izvora.

- u % -

Tablica 36: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁰ / ukupna aktiva	30,2	29,0	26,6
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	50,8	49,1	45,8
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	68,1	69,5	68,8
Krediti / depoziti i uzeti krediti ⁴¹	79,0	84,2	87,7
Krediti / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴²	77,6	82,8	86,3

Banke su u 2012. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1.10.2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, također značajno utječe na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankovnog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevнog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

⁴⁰ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴¹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

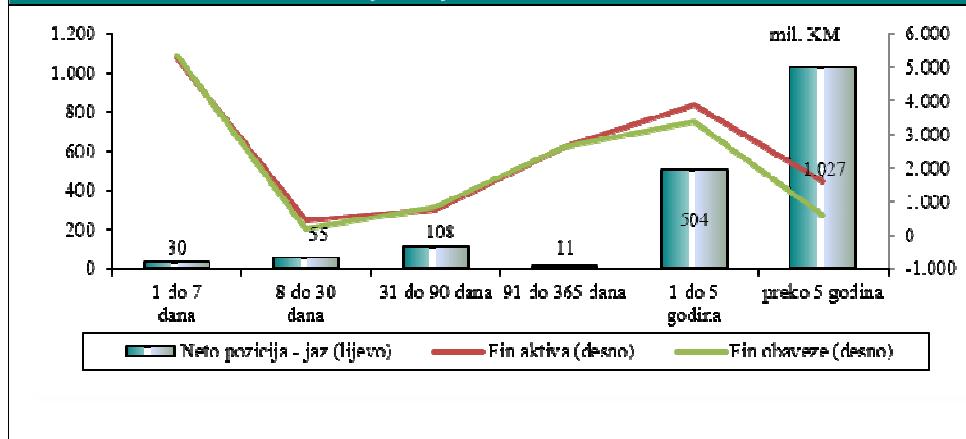
⁴² Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

- u 000 KM-

Tablica 37: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum

	31.12.2010.		31.12.2011.		30.06.2012.		INDEKS
	1 Iznos	2	3 Iznos	4	5(3/2)	6(4/3)	
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490		3.759.486	3.406.855	97	91	
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.585.319		3.550.990	3.231.752	99	91	
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941		6.013.102	5.761.032	98	96	
4.Iznos obveze:							
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788		1.202.620	1.152.206	98	96	
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894		601.310	576.103	98	96	
5.Ispunjerenje obaveze : dekadni prosjek							
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702		2.556.866	2.254.649	96	88	
6. Ispunjerenje obaveze : dnevni minimum							
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425		2.949.680	2.655.649	99	90	

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospijeća ukupne finansijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31.12.2011.

Grafikon 24: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza sa 30.6.2012.

Na kraju prve polovice 2012. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 204 milijuna KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 136 milijuna KM, to je povećanje od 68 milijuna KM, što je dovelo i do blagog povećanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza sa 101,5% na 102,4%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 2,8%, a kratkoročne finansijske obaveze za 3,6%. U okviru kratkoročne finansijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava od 10,3% ili 450 milijuna KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospijeća od 11,7% ili osam milijuna KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospijeća preko jedne godine smanjena je za 0,5% ili 26 milijuna KM, najvećim dijelom zbog smanjenja kredita od 1,0% ili 53 milijuna KM.

Na strani obaveza s rokom dospijeća do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 3,3% ili 273 milijuna KM i obaveze po uzetim kreditima, koje su manje za 17,2% ili 67 milijuna KM, što je dovelo do ukupnog smanjenja obaveza s rokom dospijeća do jedne godine za 3,6% ili 323 milijuna KM. Obaveze s rokom dospijeća preko jedne godine su neznatno smanjene za 0,4% ili 15 milijuna KM, što je posljedica smanjenja depozita od 0,4% ili 11 milijuna KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize

pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki finansijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

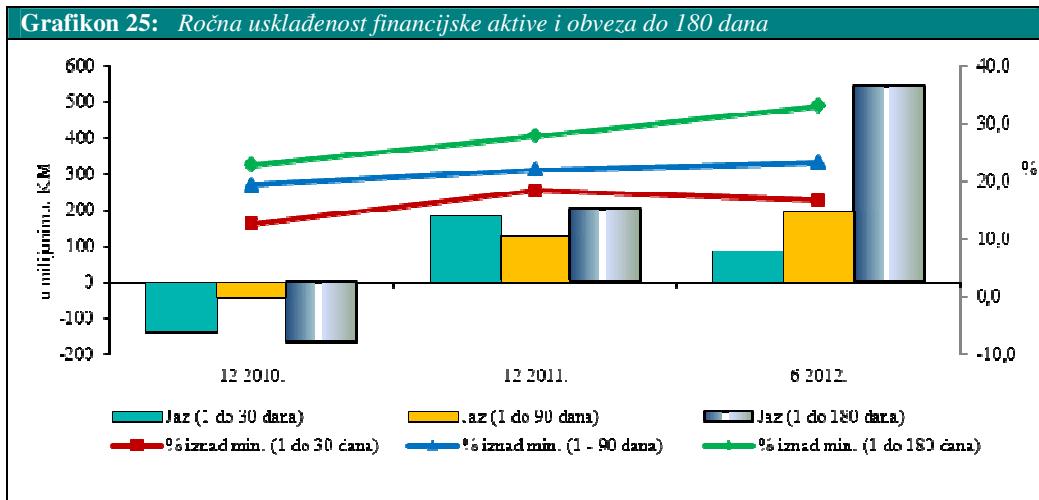
- u 000 KM -

Tablica 38: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza do 180 dana

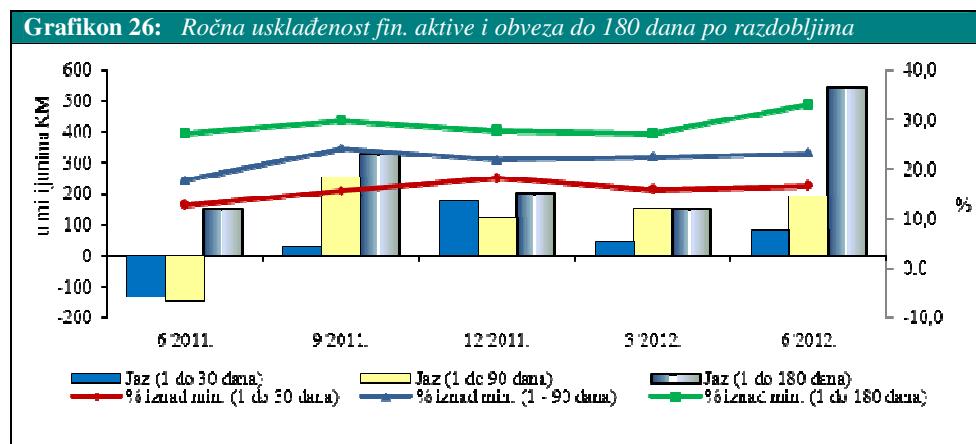
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1- 30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.674.836	5.741.184	5.460.035	101	95
2. iznos finansijskih obveza	5.816.147	5.559.908	5.375.348	96	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	181.276	84.687	N/a	47
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,3%	101,6%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,3%	16,6%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.408.275	6.503.132	6.259.664	101	96
2. iznos finansijskih obveza	6.450.887	6.377.523	6.066.849	99	95
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	125.609	192.815	N/a	154
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,0%	103,2%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,0%	23,2%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.343.882	7.511.493	7.309.105	102	97
2. iznos finansijskih obveza	7.509.597	7.307.597	6.764.575	97	93
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	203.896	544.530	N/a	267
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,8%	108,0%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,8%	33,0%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30.6.2012. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospijeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeća do 180 dana.

Nakon što je sa 31.12.2010. iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne uskladenosti. Na kraju 2011. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obaveza, a ostvareni postotci ročne uskladenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,2% u prvom intervalu, 21,9% u drugom i 27,8% u trećem. Na kraju prve polovice 2012. godine finansijska aktiva je također bila veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala, ali je došlo do blagog pogoršanja pozicije likvidnosti do 30 dana, zbog nešto većeg smanjenja finansijske aktive (uglavnom novčanih sredstava) od finansijskih obaveza (uglavnom depozita). U intervalu do 180 dana je došlo do poboljšanja u drugom kvartalu 2012. godine, radi nešto većeg povećanja finansijske aktive, prvenstveno kredita, u odnosu na povećanje finansijskih obaveza (depozita), a efekt je bolji kako se povećava interval dospijeća.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje na zadovoljavajućoj razini. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i utjecaj na bankovni sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priljev likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita,

treba istaknuti kako će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stawkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznoscnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniра kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30.6.2012. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosi 14,6% ili 2,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 49,4% ili 7,4 milijarde KM (na kraju 2011. godine 49,8% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴⁶ i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

-u milijunima KM-

Tablica 39: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)

Opis	31.12.2011.				31.03.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,9	1.783	20,4	1.191	15,4	1.657	19,3	95	93
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	48	0,6	69	0,8	69	74
3.Krediti s val. klauzulom	6.207	79,1	6.464	74,0	6.153	79,4	6.394	74,7	99	99
4. Ostalo	322	4,1	393	4,5	360	4,6	445	5,2	112	113
Ukupno (1+2+3+4)	7.850	100,0	8.733	100,0	7.752	100,0	8.565	100,0	99	98
<i>II. Finansijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.369	71,3	6.034	73,4	5.201	67,8	5.866	70,0	97	97
2. Uzeti krediti	1.225	16,3	1.254	15,3	1.160	15,1	1.185	14,1	95	94
3.Dep. i kred. s val.klauz.	661	8,8	661	8,0	1.021	13,3	1.021	12,2	154	154
4.ostalo	271	3,6	277	3,3	291	3,8	312	3,7	107	113
Ukupno (1+2+3+4)	7.526	100,0	8.226	100,0	7.673	100,0	8.384	100,0	102	102
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1.Aktiva	239		241		242		282			
2.Pasiva	249		377		206		334			
<i>IV.Pozicija</i>										
Duga (iznos)	314		371		115		129			
%	19,0%		22,4%		6,8%		7,6%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	11,0%		7,6%		23,2%		22,4%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁷ dominantno je učešće EURO od 73,7%, što je nešto više od učešća 31.12.2011. (72,4%), uz zadržavanje nominalnog iznosa na približno istoj razini od 1,6 milijardi KM. Učešće EURO u obvezama je neznatno smanjeno sa 90,8% na 90,3%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,7 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (krediti) i obveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktivi (74,7% ili 6,4 milijarde KM), nominalno nešto niži u odnosu na 31.12.2011. godine (74% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 25,3% ili 2,2 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,6% ili 1,6 milijardi KM i ostale valute 6,7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2011. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 74%, a ostale stavke u EURO 18,8% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,6 milijardi KM), 66,9% je ugovoren s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,2%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,4 milijardi KM) najveće učešće od 79,3% ili 6,7 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finans. aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjenja stavki financ. aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (krediti) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvostrukna valutna klauzula).

indeksiranih obveza minimalan i iznosi 12,2% ili jednu milijardu KM (na kraju 2011. godine učešće obveza u EURO bilo je 83,5% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obveza 8,0% ili 0,7 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvoj polovinci 2012. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30.6.2012. dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 7,6% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je 22,4% postotna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO je iznosila 6,8% što je 23,2 postotna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankovni sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH će u narednom razdoblju:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne finansijske krize na bankovni sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistemsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankovnom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapredijevati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog

poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unaprjeđivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnošću podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na osnovi zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja s Vladom F BiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomске krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, poduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankovnom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankovni sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 43-2/12
Sarajevo, 04.09.2012. godine

P R I L O Z I

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvješće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH
PRILOG 7.....	Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1**Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.06.2012.godine**

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVACKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYP ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
19	VAKUFSKA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIC
20	VOLKS BANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.928.549
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	452.188	528.721	482.697
1b	Kamatonosni računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.445.852
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	352.156
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	104.742
4.	Krediti, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.413.416	10.539.125
4a	Krediti	9.414.597	9.453.474	9.538.870
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	132	120	57
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	567.182	959.822	1.000.198
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	142.074	158.237	180.370
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	487.287
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	38.382
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	44.753	42.186	39.465
9.	Ostala aktiva	193.609	281.189	288.308
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti*	661.213	1.004.863	1.057.387
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	931.151	983.690
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.712	73.697
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.189.158	14.900.997
O B V E Z E				
12.	Depoziti	11.232.830	11.050.514	10.765.586
12a	Kamatonosni depoziti	10.134.101	10.053.986	9.316.448
12b	Nekamatonosni depoziti	1.098.729	996.528	1.449.138
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.723	1.762	1.803
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.723	1.762	1.803
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	3.500
15.	Obveze prema vladu	0		
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.253.227
16a	s preostalom rokom dospjeća do jedne godine	381.305	387.585	320.740
16b	s preostalom rokom dospjeća preko jedne godine	1.022.146	931.714	932.487
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	226.847	206.159	198.355
18.	Ostale obveze	507.221	529.359	527.692
19.	UKUPNE OBVEZE	13.379.072	13.109.093	12.750.163
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.187.513
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.102	418.222
24.	Tečajne razlike	0		
25.	Ostali kapital	-102.714	81.681	71.165
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.225	311.390
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.080.065	2.150.834
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.189.158	14.900.997
PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA				
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	659.059	671.241	680.337
		15.734.756	15.860.399	15.581.334

*U 2009. i 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 3

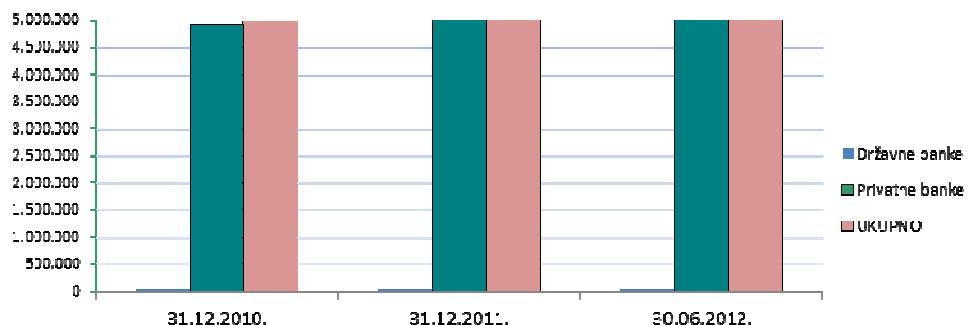
**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 30.6.2012.**

R. br.	BANKA	u 000 KM						Financij ski rezultat	
		Aktiva		Krediti		Depoziti			
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%		
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	246.413	1,65%	196.681	1,87%	123.762	1,15%	1.074	
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	380.975	2,56%	235.487	2,23%	263.620	2,45%	611	
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	84.000	0,56%	22.691	0,22%	96.871	0,90%	-493	
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.457.000	9,78%	974.893	9,25%	1.000.684	9,30%	-5.194	
5	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	177.466	1,19%	94.785	0,90%	125.243	1,16%	1.160	
6	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	1.400.866	9,40%	1.158.916	11,00%	863.643	8,02%	8.280	
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	61.549	0,41%	37.888	0,36%	37.633	0,35%	137	
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	158.294	1,06%	118.879	1,13%	130.710	1,21%	17	
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	815.057	5,47%	639.350	6,07%	624.571	5,80%	3.004	
10	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	50.964	0,34%	28.779	0,27%	38.126	0,35%	-113	
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	214.435	1,44%	149.545	1,42%	152.041	1,41%	394	
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	313.721	2,11%	280.125	2,66%	221.335	2,06%	71	
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.791.470	25,44%	2.473.966	23,47%	2.797.122	25,98%	24.335	
14	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	893.307	5,99%	750.854	7,12%	770.272	7,15%	4.252	
15	TURKISH ZIRAAAT BANK dd SARAJEVO	167.469	1,12%	86.906	0,82%	83.945	0,78%	625	
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	200.908	1,35%	85.762	0,81%	142.891	1,33%	394	
17	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.497.118	23,47%	2.489.112	23,62%	2.532.067	23,52%	29.660	
19	VAKUFSKA BANKA dd SARAJEVO	245.493	1,65%	179.261	1,70%	183.877	1,71%	229	
18	VOLKS BANK BH dd SARAJEVO	744.492	5,00%	535.245	5,08%	577.173	5,36%	2.722	
	UKUPNO	14.900.997	100%	10.539.125	100%	10.765.586	100%	71.165	

PRILOG 4**NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH**

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
Državne banke	47.148	50.259	53.332
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.483.337
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.536.669

PRILOG 4A**NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH**

u 000 KM

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
1	BBI BANKA dd SARAJEVO	53.122	65.319	72.072
2	BOR BANKA dd SARAJEVO	3.280	8.230	10.082
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	7.591	7.580	7.587
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	580.171	635.926	634.747
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	243.196	266.219	279.925
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	36.474	42.559	44.952
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	31.671	32.845	33.575
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	41.060	54.032	61.391
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	285.665	317.795	318.758
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	7.723	7.023	6.753
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	56.301	70.469	73.458
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	118.752	126.672	132.984
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	1.635.848	1.743.475	1.773.406
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	182.925	232.428	253.489
15	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	49.947	45.550	46.792
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	1.327.415	1.381.028	1.446.778
17	VAKUFSKA BANKA dd SARAJEVO	47.148	50.259	53.332
18	VOLKS BANK BH dd SARAJEVO	59.999	69.810	71.583
19	UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.536.669

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 30.6.2012.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.052.709	277.593	23.893	1.237	1.102	2.356.534
2.	Dugoročni krediti	5.959.725	675.854	251.545	140.336	61.139	7.088.599
3.	Ostali plasmani	212.609	37	52	64	1.347	214.109
4.	Obračunata kamata i naknada	40.834	9.501	4.529	7.367	41.570	103.801
5.	Dospjela potraživanja	64.654	59.408	63.882	221.728	560.275	969.947
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	277	15	300	86	29.573	30.251
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	314.204	8.604	758	1.684	21.683	346.933
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.645.012	1.031.012	344.959	372.502	716.689	11.110.174
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	169.838	93.980	82.608	213.873	716.648	1.276.947
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	103.861	87.862	86.538	150.174	628.940	1.057.375
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	104.368	48.244	31.410	78.529	87.504	350.055
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	65.836	41.931	22.938	84.187	59.919	274.811
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVI IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						107.017
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						4.848.210
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.958.384

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.382.740
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim reitingom	1.499.681
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	510.180
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	3.549
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obvezе	11.741
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovaju	152.999
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	287.320
	UKUPNO pozicija 14	4.848.210
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	153.137

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.6.2012.

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	368.777	53.188	147	46	15	422.173
2.	Činidbene garancije	479.039	90.355	2.215	718	7	572.334
3.	Nepokriveni akreditivi	54.720	8.957				63.677
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.233.018	92.510	7.808	1.748	619	1.335.703
5.	Ostale potencijalne obveze banke	13.770	867		118	4.382	19.137
6.	UKUPNE VANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.149.324	245.877	10.170	2.630	5.023	2.413.024
		41.814	16.194	2.050	1.353	5.023	66.434
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČnim STAVKAMA	20.817	2.938	2.824	1.035	4.716	32.330
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	25.179	14.383	1.136	622	308	41.628
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČnim STAVKAMA	22.177	12.324	544	1.384	150	36.579
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	368.777	53.188	147	46	15	422.173
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVI IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČnim STAVKAMA						5.730
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						429.088
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.842.112
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						58.709

PRILOG 6

RAČUN DOBITI I GUBITKA banaka u F BiH

ELEMENTI	OSTVARENO 30.06.2011.		OSTVARENO 30.06.2012.		INDEX 4 / 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	423.615	94%	403.393	97%	95
Kamatni troškovi	144.402	32%	135.320	32%	94
Neto kamatni prihodi	279.213	62%	268.073	64%	96
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	169.765	38%	149.209	36%	88
UKUPNI PRIHOD	448.978	100%	417.282	100%	93
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	114.725	26%	62.728	15%	55
Troškovi plaća i doprinosa	125.005	28%	124.146	30%	99
Troškovi fiksne aktive i režije	78.087	17%	79.630	19%	102
Ostali troškovi	83.474	19%	79.578	19%	95
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	401.291	89%	346.082	83%	86
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	47.687	11%	71.200	17%	149
Porez na prihod	-20		-35		175
NETO PRIHOD	47.667	11%	71.165	17%	149

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 7

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH
AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.197.932
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	116.174
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	228.867	262.501	310.464
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	180.112
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.953.717
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	92.058	251.187	188.533
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	5.800
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	52.245
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	353.960	246.659
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.654.121	1.707.058
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	211.856	211.652
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.564	0
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	159.056	139.754	131.950
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.399	49.312	66.405
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	466.576	413.097
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	15.938	18.408	18.408
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.386	57.924
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.794	76.332
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.082.903	2.043.823
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENTA	11.713.116	11.216.376	11.136.647
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	977.024
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.182.308	12.113.671
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,1%	16,9%

PRILOG 8**PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH**

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	30.06.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	60
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	240
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	72
4	HYP ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	568	647	641
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	534
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLAĐUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	168
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	454
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	88
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	186
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	409
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1.562
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	448
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	161
16	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1.316
17	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	176
18	VAKUFSKA BANKA dd SARAJEVO	222	229	230
19	VOLKS BANK BH dd SARAJEVO	330	329	341
	UKUPNO	7.388	7.369	7.330